

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Kutná Hora, město stříbra a katedrál – historie, umění a edukace

Bakalářská práce

Autor: Eliška Nuhličková

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Výtvarná tvorba – se zaměřením na vzdělávání

Základy techniky – se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph.D.

Oponent práce: doc. PhDr. Petr Kmošek, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Eliška Nuhlíčková
Studium:	P18P0339
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání, Základy techniky se zaměřením na vzdělávání
Název bakalářské práce:	Kutná Hora, město stříbra a katedrál - historie, umění a edukace
Název bakalářské práce AJ:	Kutna Hora, the town of silver and cathedrals - history, art and education

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V bakalářské práci bude představeno krásné historické město z dob velkého středověkého rozkvetu naší země, Kutná Hora, město těžby stříbrné rudy, ze které se následně razily Pražské groše jako tehdejší platidlo. Bohatství města za celou dobu jeho existence dokládá nespočet architektonických památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví UNESCO. Mezi dominanty historického jádra města patří chrám sv. Barbory a klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci, kterým bude v práci věnována významná pozornost po stránce historické a edukační. Praktická část práce se zaměří na přípravu a realizaci edukačních pracovních listů k jednotlivým památkám určeným pro návštěvníky města. **KLÍČOVÁ SLOVA** Kutná Hora, církevní památky, architektura, edukace, výtvarné umění

MACEK, Petr; POSPÍŠIL, Aleš; OTTOVÁ Michaela a KOUKALOVÁ Šárka. Kutná Hora. Praha: Foibos Press, 2014. 208 stran, ISBN 978-80-87073-78-0. POSPÍŠIL Aleš. Zmizelá Kutná Hora. Praha - Litomyšl: PASEKA, 2009. 168 stran, ISBN 978-80-7432-013-2. DUDÁK, Vladislav. Kutná Hora. Praha: Baset, 2002. ISBN 80-86223-64-7. DUDÁK, Vladislav. Kutnohorský poutník aneb Kutnou Horou ze všech stran. Praha: Baset, 2004. 448 stran, ISBN 80-7340-035-9. LIBENSKÝ, František a RENDEK, Jan. Kostnice v českých zemích. Praha: Academia, 2019. 488 stran, ISBN 9788020030061

Garantující pracoviště:	Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. et Mgr. Klára Zářecká, Ph.D.
Oponent:	doc. PhDr. Petr Kmošek, CSc.
Datum zadání závěrečné práce:	18.12.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne

Eliška Nuhličková

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. et Mgr. Kláře Zářecké, Ph.D. za metodické vedení práce, za čas, ochotu a cenné rady, které mi poskytla.

Anotace

NUHLÍČKOVÁ, Eliška. Kutná Hora, město stříbra a katedrál – historie, umění a edukace. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 78 s. Bakalářská práce.

V bakalářské práci je představeno kouzelné historické město z dob velkého středověkého rozkvětu naší země, Kutná Hora, město těžby stříbrné rudy, ze které se následně razily pražské groše jako tehdejší platidlo. Bohatství města za celou dobu jeho existence dokládá nespočet architektonických památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví UNESCO. Mezi dominanty historického jádra města patří chrám sv. Barbory a klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci, kterým bude v práci věnována významná pozornost po stránce historické, ale i edukační. Praktická část práce se zaměřuje na proces přípravy a realizace edukačních pracovních listů k jednotlivým památkám, pomocí kterých by mělo být pro děti a školní skupiny učení dějin zajímavější.

Klíčová slova

Kutná Hora, církevní památky, architektura, edukace, výtvarné umění, gotika

Anotation

NUHLÍČKOVÁ, Eliška. Kutná Hora, the city of silver and cathedrals – history, art and education. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Kralove, 2021. 78 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor thesis presents a magical historical city from the great medieval heyday of our country, Kutná Hora, the town of silver ore mining, from which Prague grosches were subsequently minted as currency. The city's wealth throughout its existence is evidenced by the countless architectural monuments that have become part of the UNESCO World Heritage Site. Among the dominant features of the historic core of the city is the St. Barbora and the Monastery Church of the Assumption of the Virgin Mary in Sedlec, which will receive significant attention in terms of historical and educational aspects. The practical part of the work focuses on the process of preparing and implementing educational worksheets for individual monuments, which should make it more interesting for children and school groups to learn history.

Keywords

Kutná Hora, church monuments, architecture, education, fine arts, gothic

Obsah

Úvod.....	10
1 Kutná Hora	12
1.1 Vznik a historický vývoj města.....	12
2 Chrám sv. Barbory.....	15
2.1 Legenda o původu chrámu	15
2.2 Historie.....	16
2.3 Architekti a průběh výstavby	17
2.4 Architektura.....	18
2.5 Interiér.....	18
2.5.1 Výzdoba	19
3 Kaple Božího těla	20
3.1 Historie.....	20
3.2 Architektura.....	20
4 Jezuitská kolej	21
4.1 Historie.....	21
4.1.1 Využití koleje po zrušení řádu jezuitů papežem Klementem XIV.	22
4.2 Architektura.....	22
4.3 Interiér.....	22
4.4 GASK – Galerie Středočeského kraje p. o.....	23
5 Hrádek	24
5.1 Historie.....	24
5.2 Architektura.....	25
5.3 Interiér.....	25
5.4 České muzeum stříbra	25
6 Kamenná kašna.....	26
6.1 Historie.....	26
7 Kostel svatého Jana Nepomuckého	27
7.1 Historie.....	27
7.2 Architektura.....	27
7.3 Interiér.....	28
8 Kostel svatého Jakuba Staršího	29
8.1 Historie.....	29
8.2 Architektura.....	30
8.3 Interiér.....	30

8.4	Zvony	31
8.4.1	Legenda o zvonu	31
8.4.2	Zvon Jakub Maria	31
9	Vlašský dvůr	32
9.1	Historie	32
9.1.1	Legenda	33
9.2	Architektura	33
10	Kostel Panny Marie na Náměti	34
10.1	Historie	34
10.2	Architektura	34
10.3	Interiér	35
11	Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele	36
11.1	Historie	36
11.1.1	Legenda	36
11.2	Architektura	37
11.3	Interiér	38
11.3.1	Výzdoba	38
11.3.2	Schodiště	38
12	Kostel Všech svatých – Kostnice	39
12.1	Historie	39
12.1.1	Legenda	39
12.2	Architektura	40
12.3	Interiér	40
12.4	Současnost	40
13	Co je to pracovní list?	41
13.1	Význam pracovního listu pro pedagogiku	41
13.1.1	Úloha pracovních listů ve výuce	41
1	Tvorba edukačních pracovních listů	42
1.1	Tabulka otázek v pracovních listech	45
2	Reflexe	46
2.1	Zpětná vazba od dětí	46
2.1.1	Dotazník – otázky:	46
3	Sebereflexe	49
	Závěr	50
	Seznam literatury	51

Elektronické zdroje	52
Zdroje obrázků	53
Seznam obrázků	55
Seznam tabulek	56
Přílohy.....	57

Úvod

Pocházím z Kutné Hory a toto město jsem si zamilovala. Proto jsem se rozhodla napsat bakalářskou práci o Kutné Hoře a o památkách, které se tu nacházejí. Věřím, že město znám velmi dobře, i přesto se občas najde něco, co mě přesvědčí, že je stále co poznávat. Doufám, že i tato práce bude přínosná k mému dalšímu vzdělávání.

Při pátrání po archivních pramenech jsem objevila v pozůstalostech po pradědečkovi knihu, nebo spíše svazek, o Kutné Hoře, který vyšel v roce 1948. Jsou v něm stručně sepsané dějiny města a dále se jedná hlavně o dobové fotografie. Dokumentují památky a zajímavá místa ve městě. Naše rodina tu žije již několik generací, takže není překvapení, že nejsem jediná, kdo našel v tomto nádherném místě, bohatém na historii a kulturu, zálibení. Jsem ráda, že jdu ve stopách mých předků a doufám, že jednou budu také inspirací pro budoucí generace, tak jako byl pradědeček pro mě.

První kapitola pojednává o historii Kutné Hory, o založení města a jeho vývoji v průběhu dějin. V další kapitole si představíme chrám svaté Barbory, klenot Kutné Hory. V těsné blízkosti chrámu se nachází kaple Božího těla, a proto se o ní dozvíme něco v následující kapitole. Hned poté se dočteme, že prostory původní jezuitské koleje jsou dnes využívány jako Galerie Středočeského kraje – GASK. Hrádek byl původně středověká gotická tvrz a nyní se tam nachází kromě Muzea stříbra také vchod do jednoho ze stříbrných dolů. Zavítáme také ke Kamenné kašně, která byla ve středověku zásobárnou pitné vody pro celé město. V nadcházející kapitole se dočteme něco o na dohled viditelném kostelu svatého Jana Nepomuckého, jediném dochovaném barokním kostele v Kutné Hoře. V kapitole osm se dozvíme, že kostel svatého Jakuba má nejvyšší kostelní věž v Kutné Hoře. Vlašský dvůr, nacházející se v těsné blízkosti od kostela, popsaný v následující kapitole, byl v minulosti využíván jako královská mincovna. V desáté kapitole je detailněji popsán kostel svaté Matky Boží na Náměti, který pomyslně ukončuje historické centrum města. V neposlední řadě si řekneme něco i o katedrále Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele, která byla součástí původního cisterciáckého opatství v Sedlci. A na závěr si představíme také kostel Všech svatých, ale hlavně známější kostnici, která se nachází v podzemní kapli tohoto hřbitovního kostela. Toto pořadí památek jsem zvolila kvůli praktické části mé bakalářské práce, ve které se zabývám tvorbou pracovních listů a kde je toto pořadí zvolené kvůli trase městem v cestě za památkami.

Cílem mé práce je seznámit ostatní s jedním z nejkrásnějších a historicky bohatých měst u nás. A proto jsem se rozhodla vytvořit edukační pracovní listy, které navíc budou návštěvníky provádět městem okolo dalších kulturních památek. Můj záměr tvorby pracovních listů byl takový, že jsem chtěla, aby děti, které navštíví tyto památky, měly také možnost dozvědět se o nich něco víc, než se učí ve škole. Budu ráda, když si děti z mojí prohlídky městem neodnesou pouze sešit s pracovními listy, ale také nějaké zajímavé informace, které do teď neznaly. Myslím, že by je mohly upoutat i pověsti, které jednotlivé památky provázejí a dělají je zajímavějšími.

Teoretická část

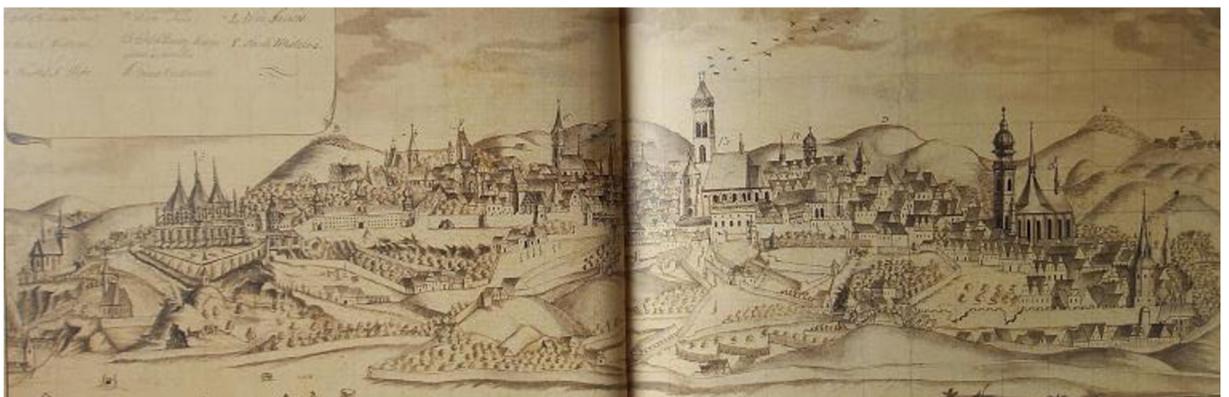
1 Kutná Hora

Kutná Hora je významná městská památková rezervace, která je zapsaná na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Ve středověku šlo o jedno z nejvýznamnějších českých měst. V současné době zde žije přibližně 25 tisíc obyvatel.

Na místě, kde se dnes rozkládá město, byl původně hluboký les. Byly to pozemky nedalekého sedleckého cisterciáckého kláštera. Legenda praví, že někdy v roce 1237 si jednoho dne vyšel mnich z kláštera na procházku do těchto míst. Unaven chůzí v parném letním dni, rozhodl se, že si odpočine a posadil se. Zvuky lesa ho pomalu ukolébaly k pokojnému spánku. Potom, co se probudil, uviděl před sebou tři stříbrné pruty. Aby místo po návratu s jistotou našel, nechal na něm položenou svou kutnu, a spěchal do kláštera pochlubit se opatovi tím, co našel. Na onom místě se skutečně posléze začalo dolovat a na památku mnicha a jeho kutny se havířské osadě říkalo „Kuthna Antiqua“. (ŠTROBL M., 2019 str. 8)

1.1 Vznik a historický vývoj města

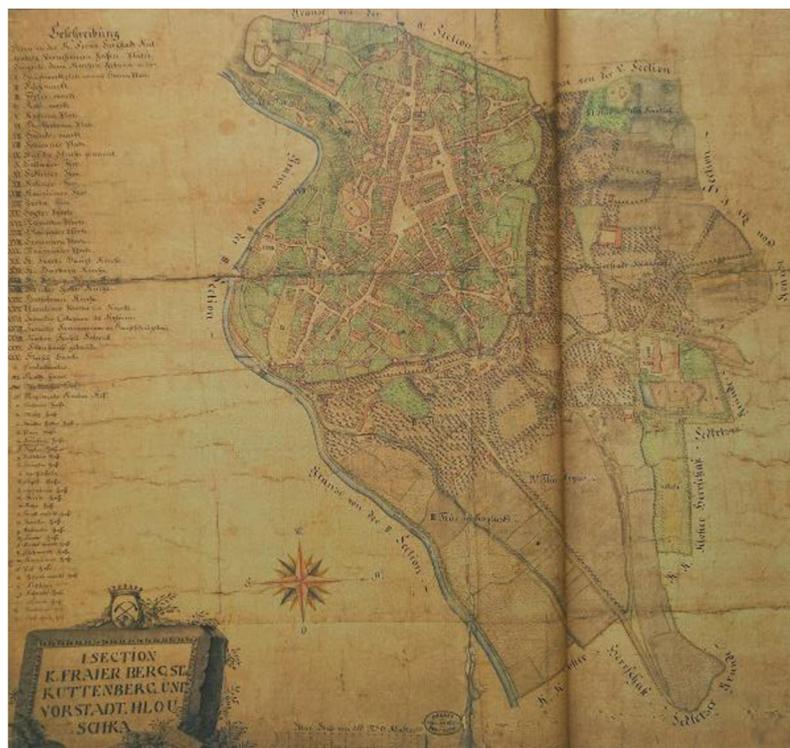
Jak název města naznačuje, souvisí jeho historie s těžbou neboli kutáním stříbrných rud. Koncem 13. století kutnohorské doly poskytovaly přibližně jednu třetinu produkce stříbra v Evropě. Počátkem vlády krále Václava II. zde vypukla „stříbrná horečka“. Několik tisíc lidí z blízkého i dalekého okolí se sem přistěhovalo za práci a obživou. Díky svému bohatství se Kutná Hora brzy stala druhým nejvýznamnějším městem v celém českém království.

Obrázek 1 - Veduta Kutné Hory, Jiří Čáslavský, 1674,
zdroj: Zmizelá Kutná Hora, 2009, str. 14

Od roku 1291 už mělo město i svůj vlastní soud a královský horní úřad. Václav II. vydal roku 1300 nový horní zákoník o královských právech nad těžbou stříbra a mincovnictvím. Také zavedl novou minci, brzy po celé Evropě známý a ceněný pražský groš, ražený právě v Kutné Hoře. Roku 1318 se stala prudce rostoucí osada královským městem. „Uvnitř hradeb se Kutná Hora dělila na tzv. Horní a Dolní Město, vzniklé postupným rozšiřováním města a připojováním hradebních obvodů, vně hradeb jej obklopovala rozsáhlá předměstí. Ve 14. století bylo v prostoru mezi Dolním Městem a sedleckým klášteřem vysazeno ještě „Nové Město“, jak dokládají archivní zprávy i brána vedle kostela Panny Marie Na Náměti, uváděná jako „Novoměstská“. Prstenec hradeb byl prolomen čtyřmi hlavními branami.“ (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str.10-12) V roce 1409 zde Václav IV. podepsal Dekret kutnohorský, což je listina omezující vliv cizinců na pražské univerzitě. Podle dekretu obdržel český národ na univerzitě tři hlasy, ostatní národy jeden.

Úpadek nastal během první poloviny 15. století, kdy byla Kutná Hora několikrát dobyta husitskými vojsky a město bylo opakovaně vypáleno. V té době také mezi obyvatelstvem probíhaly národnostní a náboženské spory. Město se začalo opět vzmáhat až za krále Jiřího z Poděbrad a velmi jej podporoval následující král Vladislav II. Jagellonský. Na konci 15. století už město svým významem konkurovalo Praze, ale následující století přineslo konec ražby pražského groše. V 18. století vzrostl počet obyvatel města z asi 2,7 na 7 tisíc, v následujícím století až k 14 tisícům, a to číslo stále narůstá.

Obrázek 2 - Plán Kutné Hory s předměstím Hlouška, F. J. Schaffus, 1813, zdroj: Zmizelá Kutná Hora, 2009, str. 7

Obrázek 3 - Hlavní procesy získávání a zpracování stříbrné rudy v Kutné Hoře, 90. let 15. století,
zdroj: Kutná Hora, 2014, str. 9

2 Chrám sv. Barbory

Chrám sv. Barbory je římskokatolický kostel katedrálního typu a nachází se v Kutné Hoře. Takových je v České republice jen několik. Z architektonického hlediska můžeme mluvit o pětিলodní gotické katedrále. V roce 1995 byl chrám zapsán na seznam Světového kulturního dědictví UNESCO.

Nachází se na kopci nad říčkou Vrchlicí. Podle pověsti zde původně stávala malá kaplička zasvěcená patronce horníků, svaté Barboře. Na návrh Bratrstva Božího Těla měšťané na své náklady vybudovali chrám, který architektonicky i velikostně konkuroval pražské katedrále sv. Víta. Chrám sv. panny Barbory vyjadřuje nejen úctu měšťanů k Božímu Tělu a dobové napětí mezi Prahou a Kutnou Horou, ale také osamostatnění Kutné Hory od sedleckého kláštera. Právě proto byl kostel vybudován za městskými hradbami, mimo sedleckou duchovní správu. (Kutnahora-pamatky.webnode.cz, 2012)

2.1 Legenda o původu chrámu

Vypráví o třech pobožných hornících, kteří pracovali v místních stříbrných dolech. Zrovna když horníci sfárali do dolu, došlo k sesunutí půdy, která horníky zasypala. Horníci se začali neúnavně modlit k hornické patronce sv. Panně Barboře, aby je z temnot podzemí vysvobodila. První z havířů prosil patronku, aby mohl ještě jednou spatřit denní světlo a pak, že rád zemře. Druhý z havířů si přál, aby mohl ještě jednou spatřit svoji rodinu a pak, že rád zemře. Třetí z havířů se modlil, aby byl rok a den ponechán naživu. Náhle se jim zjevila sv. Barbora a ukázala jim cestu ven. Jakmile první z havířů uviděl světlo, zemřel. Druhý z havířů skonal téhož dne, jakmile uviděl svou rodinu. Třetí z horníků byl živ se svou rodinou ještě celý rok. Týden před tím, než měla uběhnout smluvená doba, se mu zdál sen, ve kterém do starého stromu vytesal sochu svaté Panny Barbory. Když se probudil, šel na to místo ze svého snu a porazil na tom místě starý strom, z něhož vytesal tu sochu. Od té doby chodili k této soše všichni horníci, aby se mohli pomodlit před sestupem do podzemí a věřili, že je patronka ochrání. Na tomto místě byl zanedlouho položen základ k chrámu sv. Barbory. (ŠTROBL M., 2019, str. 10-11)

2.2 Historie

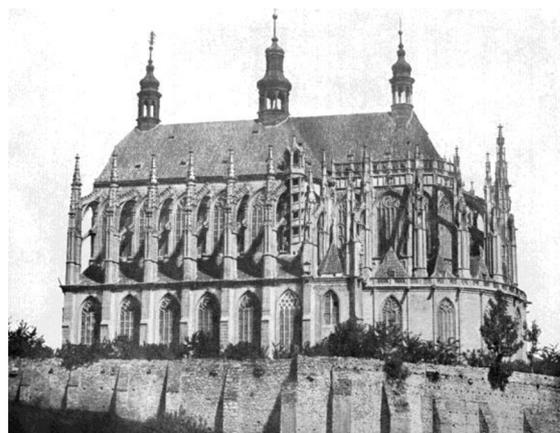
Přesné datum začátku stavby chrámu sv. Barbory nám není bohužel známo. Přesnější dobu vzniku nám dokládá zakládací list kaple Božího Těla a svaté Panny Barbory, který se dochoval v archivu Pražské kapituly. Listinu vydalo po domluvě s pražskou kapitulou Bratrstvo Božího Těla a 27. července 1388 ji potvrdil pražský arcibiskup Jan z Jenštejna. Nejstarší doložené vysvěcení oltáře se váže k témuž roku. Podle některých pramenů měla tato stavba mít až dvojnásobnou délku lodi, než je současný stav. Stavba probíhala v několika etapách a také do značné míry souvisela s prosperitou kutnohorských stříbrných dolů. Práce byly zastaveny roku 1558, přičemž byl kostel na západě uzavřen zpočátku pouze provizorní zdí. Následující zásahy měly mít pouze udržovací charakter. (Kutnahora-pamatky.webnode.cz, 2012)

V roce 1626 byl kostel předán jezuitům, kteří vedle něj pak vybudovali kolej. Především došlo k vybudování barokního krovu. Zajímavostí je podklenutá krytá visutá spojovací chodba vedoucí z Jezuitské koleje do chrámu sv. Barbory, která byla postavena na začátku 18. století.

Mezi lety 1884 a 1905 byla na základě popudu místního archeologického spolku Vocel provedena rekonstrukce, při které byla stavba prodloužena o jedno klenební pole směrem k západu. Barokní krov byl nahrazen krovem v podobě trojice gotizujících stanových střech, které zhruba odpovídají původnímu gotickému návrhu. (DUDÁK V., 2004, str. 30)

Obrázek 4 - Vyobrazení chrámu sv. Barbory s barokní visutou spojovací chodbou do jezuitské koleje
zdroj: Kutnohorský poutník, 2004, vnitřní desky

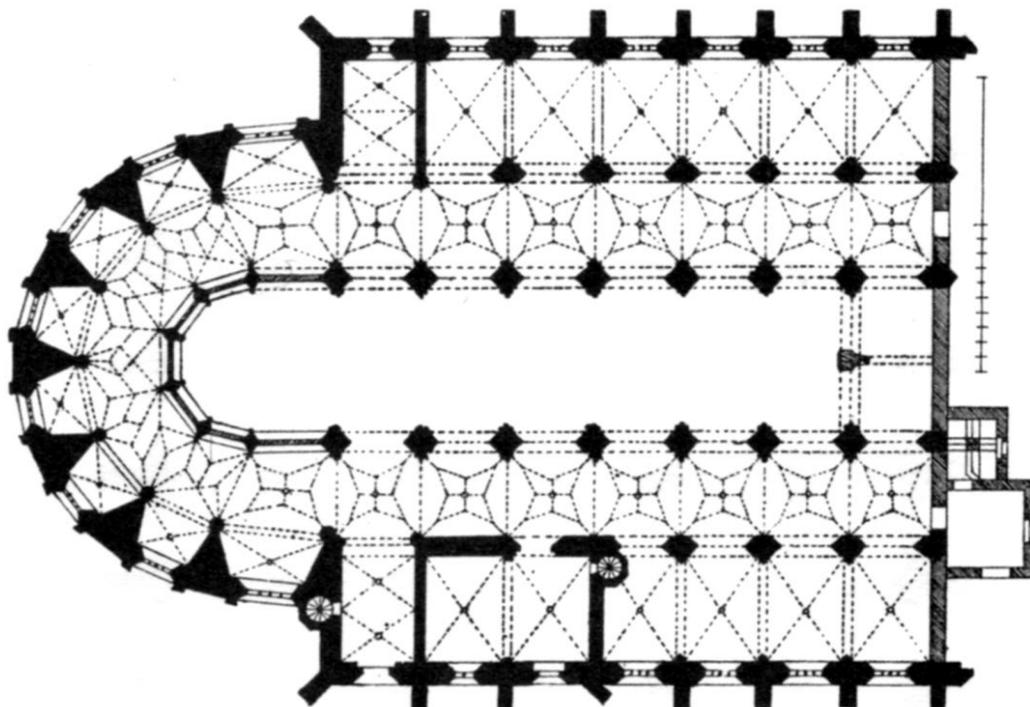
Obrázek 5 - Chrám sv. Barbory s barokní sedlovou střechou, Andreas Groll, foto 1856

2.3 Architekti a průběh výstavby

První fázi výstavby prováděla Parlářovská huť, pod vedením Jana Parláře (1360–1405). Ten vystavěl část stavby s věncem obvodových kaplí podle vzorů francouzských katedrál. S příchodem husitských válek byla stavba poprvé na šedesát let přerušena. Než stavba v roce 1547 získala klenbu, nebyla krytá proti dešti, což jí pochopitelně nesvědčilo. Stavba byla budována z pískovce, získávaného z nedalekých lomů.

Od roku 1489 až do své smrti roku 1506 pracoval na dostavbě kostela Matěj Rejsek (1445–1506). Ten dostavěl chór, v němž provedl triforium, zónu bazilikálních oken, bohatě utvářenou síťovou žebrovanou klenbu a také příslušnou část vnějšího opěrného systému.

Příchod architekta Benedikta Rejta (1454–1536) roku 1512 zvěstoval radikální změny. Rejt, kromě vrchní části hlavní lodi vybudoval ještě dvě shodně vysoké boční lodě, které se nad zónou mezilodních arkád otevírají do hlavní lodi ve formě založených přibližně o 1,15 m níž, než je triforium. Společně s nimi tak celá horní část kostela působí jako samostatný celek. Celý prostor je silně prosvětlený velkým množstvím rozměrných oken. Od zahájení stavebních prací do definitivního ukončení a slavnostního vysvěcení v roce 1905 uběhlo více než 500 let. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Obrázek 6 - Půdorys první etáže chrámu (před rekonstrukcí na konci 19. stol),
Gustav von Bezold, 1887-1901

2.4 Architektura

Stavba je pojata jako pětিলodní katedrála. Oproti původním plánům byly boční lodě hlavního trojlodí navýšeny do výšky hlavní lodi. „Na východě je chrám zakončen protáhlym chórem, v dolní polovině obestavěným obvodovými kaplemi. Nad vnější lodě a nad kaple chóru je vyveden rozsáhlý opěrný pilířový systém se symetricky rozmístěnými násobnými pilíři o stejné výšce, zdobenými poměrně masivními fiálami, ukončenými květem.“ (POSPÍŠIL A., 2009, str. 61) Nejzdobnější částí exteriéru představují kamenické a sochařské práce, zejména na opěrném systému. Kromě již zmiňovaných fiál lze nalézt mnohá vyobrazení fauny, flory, satirických figur, démonů či mytických tvorů. Ty často plní funkci chrličů, kteří měli zajišťovat odvod vody. Zajímavým se stává chrlič držící pravděpodobně nějaké exotické ovoce.

2.5 Interiér

Prostor hlavní lodi, příčné lodi a chóru v první etáži obíhá arkáda zalomených profilovaných oblouků na hladkých polygonálních pilířích s trnoží, do nichž plynule přechází žebra bez přípor. Světlo do chrámu proniká skrze padesát oken. Hlavní loď je zaklenuta pozdně gotickou krouženou žebrovou klenbou. „V erbovní galerii jsou zastoupeny znaky zemí, které byly v historii součástí České koruny (znaky Čech, Moravy, Slezska, Lucemburska, Dolní a Horní Lužice), nechybí znak Uher, dále také říšský znak a kurfiřtská hodnost českých vladařů.“ (POSPÍŠIL A., 2009, str. 63) Vzor žebrové klenby se vizuálně podobá té ve Vladislavském sále. Avšak kutnohorská klenba je bohatší.

Obrázek 7 - Kroužená klenba hlavní lodi, 2017

Obrázek 8 - Varhany na kruchtě a kazatelna, 2017

2.5.1 Výzdoba

Nalezneme zde bohatou sochařskou výzdobu. Za zmínku stojí také figurální plastiky pocházející ze 17. století, které jsou umístěny na emporách. Ty představují alegorii čtyř křesťanských ctností: Statečnost, Opatrnost, Spravedlnost a Mírnost. Nachází se zde i kazatelna z období renesance s barokním zdobením. Důležité je neopomenout hlavní oltář. Jde o novogotický pětikřídový oltář s reliéfem, který představuje Poslední večeři Páně. Původní pozdně gotický oltář z roku 1502 se nedochoval. „*Chórové lavice jsou zdobeny nádhernými gotickými řezbami mistra řezbáře Jakuba Nymburského.*“ (Kr-stredocesky.cz, 2019)

Pozoruhodné a ojedinělé v našem středověkém umění jsou dochované gotické fresky. Například v kapli Hašplířské lze nalézt vyobrazení práce u hašplu. V Mincovní kapli je na stěnách znázorněna technika ražby mincí. Nejunikátnější z nich se nacházejí na stěnách kaple kutnohorského podnikatele Michala Smiška z Vřesovišť. Ty patří k nejlépe dochovaným pozdně gotickým nástěnným malbám u nás. V kapli jsou zobrazené typologicky pojaté scény, jako například: Královna ze Sáby přicházející ke králi Šalomounovi a několik dalších. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Obrázek 9 - Nástěnné malby – ražení pražských grošů, 2017

Obrázek 10 - Nástěnná malba v havířské kapli, 2017

3 Kaple Božího těla

Kaple Božího těla se nachází v těsné blízkosti chrámu svaté Panny Barbory. Je s chrámem spojena od začátku své existence. „*Svatobarborský karner, tj. hřbitovní kaple s kostnicí, byl budován současně s první etapou výstavby chrámu sv. Barbory od 80. let 14. století. Vzniklo však jen přízemí zapuštěné do terénu, sloužící jako kostnice, kdežto patro, kde měla být kaple, nebylo nikdy dostavěno.*“ (POSPÍŠIL A., 2009, str. 52) Spolu s kaplí byl založen i hřbitov, který se pravděpodobně rozkládal v místech, kde dnes stojí Jezuitská kolej.

3.1 Historie

V době, kdy do Kutné Hory přišli jezuité, aby zde postavili kolej, kaple mohla sloužit jako oratoř. Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 začala kaple Božího těla střídat nejen soukromé majitele, ale také její využití. Byla využívána jako skladiště krupaře Josefa Snížka nebo za nějaký čas také sloužila jako varhanářská dílna. Takto přirozeně trpěla. Od poloviny 20. století přestala být využívána úplně, nikdo se o ni nestaral, a tak postupně chátrala. Ale díky velkému úsilí města spolu s Ministerstvem kultury České republiky zde v letech 1997–2000 mohla proběhnout velmi náročná celková rekonstrukce, díky které se nakonec podařilo kapli Božího těla zachránit. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

A tak v bezprostřední blízkosti honosného chrámu sv. Barbory dodnes stojí skromná stavba, která však ukrývá jednu z mála celistvě zachovaných prostor v naší zemi, které pocházejí z vrcholné gotiky.

3.2 Architektura

Stavba je umístěna na okraji skalnatého ostrohu. Ke stavbě kaple byla přizvána pražská stavební huť. Jedinečné stejno-lodí se třemi prostorami se žebrovými klenbami sklenutými pomocí žeber bez přípor. Tento prostor rozdělují pouze mohutné válcové sloupy. Podle původních plánů měla mít kaple kromě spodního zapuštěného patra ještě jedno podlaží. To však z neznámých důvodů nebylo nikdy dostavěno. Vznikla pouze spodní část, která měla vchod ze západní strany a byla přístupná po kamenném schodišti.

4 Jezuitská kolej

Jezuitská kolej je barokní stavba ze začátku 17. století. Byla prohlášena národní kulturní památkou a současně se nachází v historickém jádru Kutné Hory, které je zapsáno na Seznamu kulturního dědictví UNESCO.

4.1 Historie

Již v roce 1624 potvrdil Ferdinand II. Habsburský záměr vybudovat v Kutné Hoře jezuitskou kolej. Jezuité přišli do nekatolické Kutné Hory na pozvání nejvyššího mincmistra Viléma Ilburka z Vřesovic roku 1626. Místo pro kolej však bylo určeno až císařovým dekretem roku 1633. Poměrně netypicky nebyla kolej umístěna v centru, ale až za hradbami města, v prostoru mezi Hrádkem a chrámem svaté Barbory. Nepochybně z důvodu, že v centru města by nebylo možné bez nákladného vykupování měšťanských domů a jejich demolice postavit kolej v plánované velikosti. (GASK.cz, 2015)

„V roce 1667 uzavřel rektor koleje Jan Molitius smlouvu s barokním architektem Giovanni Domenicem Orsim (1634–1679), jenž vypracoval plány koleje a začal její stavbu.“ (DUDÁK V., 2004, str. 158) Stavební práce však pro nedostatek finančních prostředků postupovaly velmi zvolna. Teprve 1. listopadu 1678 se mohli jezuité nastěhovat do severního křídla. Orsi naplánoval stavbu velmi důkladně, včetně systému odvádění spodní a splaškové vody.

V té době byla již hotova terasa před kolejí. Zemina vytěžená při stavbě severního křídla byla užita pro vyrovnaní terénu podél východního křídla a vytvoření terasy pro pozdější galerii soch světců. Rozsáhlá sochařská výzdoba, pro kterou je tento prostor přirovnáván ke Karlovu mostu v Praze, byla zhotovena mezi lety 1709–1716. Autorem soch je největší pravděpodobností jezuitský sochař František Baugut (1668–1726). *„Úroveň dlažby „mostu“ se sochami byla původně nižší než dnes a do hlavního vchodu se stoupalo po třech schodech.“* (POSPÍŠIL A., 2009, str. 89)

Mezi lety 1721–1733 byla na raně barokních základech středního křídla zbudována věž. Na stavbě tohoto křídla, které se jako jediné odlišuje od původního návrhu, je doložen Kilián Ignác Dientzenhofer (1689–1751). Před rokem 1750 pak také vznikla krytá visutá chodba mezi jezuitskou kolejí a chrámem sv. Barbory.

4.1.1 Využití koleje po zrušení řádu jezuitů papežem Klementem XIV.

Po zrušení řádu roku 1773 sloužila kolej jako vojenská kasárna a špitál. Mezi lety 1776–1858 proběhly další stavební zásahy, při nichž byly především upraveny některé interiéry pro 1000 vojáků, a byly přistavěny tři toaletní věže před dvorní průčelí. Výraznou změnou exteriéru bylo snesení střední věže. Odstraněna byla také podklenutá barokní chodba propojující kolej s chrámem svaté Barbory. (GASK.cz, 2015)

4.2 Architektura

Rozsáhlá budova koleje měla být původně vybudována na souměrném půdorysu ve tvaru písmene E. Nakonec nebylo vybudováno jižní křídlo, a proto má budova tvar písmene F. Východní křídlo koleje má délku 180 m a je členěno 33 okenními osami.

Vznosná, dvoupatrová budova s nárožními věžemi, jež lze charakterizovat jako čtyřboké se skosenými nárožními, je členěna pomocí raně barokního štukového tvarosloví. Přízemí budovy zaujímá bosáž, na kterou nasedají pilastry vysokého řádu, nad nimiž jsou uplatněny úseky kompletního kladí. Okenní osy jsou v prostoru mezi prvním a druhým patrem zdůrazněny vpadlými poli. Členění fasády je dále obohaceno vloženými lisénovými rámy. V přízemí jsou okna vložena do slepé arkády. Horizontálně je průčelí obohaceno zdvojením oken středního a bočních rizalitů. (Hrady.cz, 2014)

4.3 Interiér

Vnitřek koleje je ve všech křídlech řešen jako dvojtrakt s užší průběžnou chodbou situovanou poněkud nezvykle při vnitřním průčelí. „Podle archivních zpráv a rozboru stavby můžeme určit umístění některých funkcí a místností. Ve středním křídle byly nad sklepem kuchyně, refektář a kredenciárium (sklad nádobí), v přízemí severního křídla se nacházela lékárna s bohatou výzdobou klenby.“ (Destinace.kutnahora.cz, 2016) Při rekonstrukcích v letech 2004 až 2010 byly v refektáři objeveny raně barokní nástěnné malby, jejichž autorem je pravděpodobně jezuitský malíř Hermann Schmidt (1610–1678). V prvním patře koleje se údajně nacházelo divadlo, které mělo přesahovat výškou dvě podlaží, ale určení jeho přesné lokace je dnes po všech úpravách velmi obtížná. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

4.4 GASK – Galerie Středočeského kraje p. o.

Galerie se nachází v prostorách bývalé jezuitské koleje. Český stát a následně i Středočeský kraj se v zájmu podpory kultury a cestovního ruchu rozhodl tento významný skvost nechat zrekonstruovat. Rozsáhlé archeologické a stavebně–historické průzkumy a rekonstrukce probíhaly od roku 2004 do 2010. Cílem bylo vytvořit uměleckou instituci jako místo setkávání. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

„GASK je institucí zaměřenou svou sbírkou i výstavním programem na výtvarné umění 20. a 21. století. V prostorách tří traktů ve dvou patrech Jezuitské koleje probíhají výstavy proměnné a nachází se tu i nová stálá expozice ze sbírek GASK „Stavy myslí / Za obrazem“. GASK představuje moderní i současné umění citlivě a inspirativně komponovanými expozicemi. Navazuje na poslání Jezuitské koleje jako domu vzdělání tím, že sbírkový fond a veškerý program sestavuje na základě autentické pravdivosti svědectví a zprostředkovává jejich sdělení v podobě co nejbližší dnešnímu člověku.“ (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Zahrady spojují areál galerie a sousedící chrám sv. Barbory. Nejstarší stavba z celého pozemku se nachází právě v zahradách. Tou budovou je štábní domek, který stejně jako kolej prošel úplnou rekonstrukcí. Uvnitř najdeme zachované barokní třiramenné schodiště a v přízemí jedinečné renesanční hřebínkové klenby.

5 Hrádek

Hrádek v Kutné Hoře byl původně gotická tvrz, která se nachází na terase nad údolím říčky Vrchlice (zvané také Pách). V roce 1958 byl Hrádek zařazen mezi kulturní památky České republiky a zároveň je součástí historického jádra města, které je zapsané na seznam kulturního dědictví UNESCO. Od roku 1996 se zde nachází expozice Českého muzea stříbra.

5.1 Historie

„Předchůdcem Hrádku byla zřejmě nevelká věžovitá tvrz, založená na přelomu 13. a 14. století na jihozápadním okraji tehdejšího města v bezprostředním sousedství několika dolů Oselského rudného pásma. Opevněný bod měl tehdy zřejmě za úkol chránit dosud neohrazenou hornickou osadu od západu, odkud byla snadno zranitelná.“ (DUDÁK V., 2004, str. 138)

Z tvrze na vrcholně gotické sídlo nechal Hrádek v letech 1400–1420 přestavět kutnohorský královský rychtář Václav z Donína. Husitské války se podepsaly i na Hrádku. Koncem 15. století byl přestavěn Janem Smíškem z Vrchovišť na patricijský palác ve stylu vladislavské gotiky s velkými sály, arkýři a kaplí. Jan Smíšek byl majitelem dolů a obchodníkem s rudou. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Na začátku 17. století bylo postaveno patro jižního křídla a v roce 1686 zde byl zřízen jezuitský seminář a následně škola, která na Hrádku fungovala do zrušení řádu v roce 1773. Poté zde sídlily další školy, mimo jiné i učitelský ústav, který byl ve své době velmi významnou vzdělávací institucí. Nechal jej zřídit významný pedagogický odborník a propagátor vysokoškolského vzdělávání učitelů Gustav Adolf Lindner.

V roce 1910 byl Hrádek odkoupen městem za účelem rekonstrukce a vybudování muzea. Bohužel tento záměr narušily obě světové války. Po rekonstrukci v 50. letech minulého století zde bylo do 70. let otevřeno Hornické muzeum. Měla následovat další rekonstrukce, která proběhla až v 90. letech. Muzeum, které se mohlo pyšnit novými expozicemi, bylo slavnostně otevřeno v roce 1996. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

5.2 Architektura

Hlavní částí hradu byl k městským hradbám přiléhající západní palác, který zakončovala věž. „*Hrádek tehdy získal trojkřídlovou dispozici kolem čtvercového palácového dvora, hlavní průčelí se nyní nacházelo v severovýchodním křídle, v němž byl zřízen rovněž nový průjezd do dvora. V patře tohoto křídla vznikla kaple sv. Václava, jejíž polygonální závěr vystupuje z průčelí ve formě arkýře na noze do parčíku před hlavním průčelím.*“ (DUDÁK V., 2004, str. 139) Na západní straně, která byla nepřítelem snadno zranitelná, byly pouze větrací otvory. Okna, která jsou k tak vidění dnes, byla prolomena až během 18. století. V té době už Hrádek neměl obranný význam. U městských hradeb na západní straně vznikla postupem času také renesanční zahrada.

5.3 Interiér

Při přestavbě v 15. stol byla většina místností zaklenuta gotickou žebrovou klenbou. Na svornících se často opakuje motiv znaku Jana Smiška z Vrchovišť, který stál za rekonstrukcí těchto prostor. Rytířský sál na Hrádku byl vybudován v původní obytné věži, jejíž půdorys v podobě nepravidelného obdélníku se musel při stavbě dodržet. Je sklenut čtyřmi poli žebrové čtvercové klenby. V prvním patře se nachází velká síň s raně renesančním malovaným kazetový stropem, který můžeme datovat okolo roku 1493. Nyní je celý interiér podřízen potřebám na provoz Muzea stříbra. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

5.4 České muzeum stříbra

Muzeum stříbra je pokračovatelem Archeologického sboru Vocel, který byl založen v roce 1877. V současnosti patří muzeum v Hrádku mezi nejstarší a se svou sbírkou něco kolem 185 000 předmětů, také mezi nejbohatší muzea u nás.

Obrázek 11 - Hrádek, 2021

6 Kamenná kašna

Kamenná kašna je chráněna jako kulturní památka České republiky. Nachází se na dnešním Rejskově náměstí. Jedná se o pozdně gotický bohatě zdobený dvanáctiboký kamenný hranol. „Kašnu původně korunovalo atikové zábradlí na horní římsě a šestiboká střecha.“ (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str. 99)

6.1 Historie

„Za autora kašny byl starší literaturou považován Matěj Rejsek, a to především v souvislosti s jeho činností na chrámu sv. Barbory. V době příprav a zahájení stavby však v Kutné Hoře působil také jiný mistr, starší kamenického cechu Briccius Gauske z Vratislavi (1447–1493), který používal progresivnější architektonické detaily a kamenické prvky, jako např. na kašně uplatněný baldachýn se sklípkovou klenbou.“ (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str. 99)

Stavitel vystihl vztah obyvatel Kutné Hory k vzácné vodě. Ve středověku zde z důvodu intenzivního těžení stříbra, došlo k narušení spodních pramenů a město muselo čelit problémům se zajištěním dostatečného množství pitné vody pro obyvatele. Kašna sloužila jako rezervoár vody, do něž byla pitná voda přiváděna dřevěným potrubím z 2,5 km vzdáleného pramene svatého Vojtěcha u Bylan. Tímto způsobem se pitná voda do města přiváděla až do roku 1890. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

„Kašna byla restaurována v letech 1887–1890 podle plánů Ludvíka Láblera. Tehdy byla většina zničené kamenické výzdoby vyměněna za kopie, ale stavitel již neobnovil atiku, ani nerekonstruoval původní vysokou střechu.“ (POSPÍŠIL A., 2009, str. 85)

Obrázek 12 - Kamenná kašna, 2021

7 Kostel svatého Jana Nepomuckého

Kostel svatého Jana Nepomuckého je barokní kostel, který se nachází pod Rejskovým náměstím v Husově ulici v Kutné Hoře. Je součástí městské památkové rezervace zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO.

7.1 Historie

„Pro stavbu, kterou z velké části financovalo samo město, bylo vybráno spáleniště Nebozízkovského domu, jenž s celým domovním blokem vyhořel v roce 1730. Obci je daroval jeho dosavadní majitel – radní Josef Khun“ (DUDÁK V., 2004, str. 124)

Na návrhu kostela pracoval v letech 1734–1754 František Maxmilián Kaňka (1674–1766). Výslednou podobu pak ovlivnil sám Kilián Ignác Dientzenhofer. Budova kostela sv. Jana Nepomuckého je v mnohém netypická pro to, co návštěvník Kutné Hory čeká od zdejší architektury. Stavbu si vzala na starost kutnohorská obec, financovala ji nejen z výnosů záduší ale i za přispění soukromých mecenášů. Vzniklo tak dílo velmi hodnotné a konsistentní jak architektonicky, tak i ve výzdobném programu.

„Kostel sloužil a byl udržován jako filiální kostel církve římskokatolické. Po dokončení kutnohorské reálky (na nedalekém Komenského náměstí v roce 1857) se stal kostelem studentským.“ (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

V roce 1951 byla správa kostela přinucena jej bezplatně pronajmout městu. Vybavení bylo narychlo z malé části uloženo v církevních depozitářích nebo bylo přesunuto do ostatních kostelů v blízkém okolí. Kostel pak sloužil jako sklad civilní obrany nebo požární zbrojnice. Součástí vybavení, které nebylo možné přemístit, byly vandalsky ničeny nebo i rozkradeny. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

7.2 Architektura

Kostel je jedinečným příkladem barokního stylu v Kutné Hoře. Je to jediný dochovaný barokní kostel v Kutné Hoře. Průčelí budovy zdobí sochy sv. Vojtěcha a sv. Prokopa, které se tyčí v postranních nikách u vchodu do kostela.

7.3 Interiér

„Výzdoba chrámu je určována sestavou protějškově řešených oltářů doprovázejících oltář hlavní, na kterém se patrně podílel přední pražský sochař František Ignác Platzer (1717–1787). (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str. 130) Nesmíme zapomenout na nádhernou malířskou výzdobu kostela a zejména na nástropní fresky, které ztvárňují výjevy a legendu o sv. Janu Nepomuckém od Josefa Jáchyma Riedelmayera (1727–1788) a Františka Xavera Palka (1724–1767). Z uměleckého hlediska je zajímavá i štukatura, zejména náročněji profilované rámy nástropních maleb, vybíhající v rozích do proplétajících se útvarů. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Obrázek 13 - Interiér kostela sv. Jana Nepomuckého, František Renza, 2016

8 Kostel svatého Jakuba Staršího

„Kostel sv. Jakuba je nejstarším kamenným chrámem Kutné Hory, již od svého založení byl zamýšlen jako duchovní střed celého města. Tomu odpovídá i jeho lokalita a architektonický koncept. Kostel se nachází v samotném centru středověkého města: ke všem ostatním chrámům je to odsud přibližně stejně daleko, čímž je vyjádřeno posvátné chápání prostoru.“ (Destinace.kutnahora.cz, 2016) V roce 1995 byl spolu s dalšími památkami historického centra Kutné Hory zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO.

8.1 Historie

„Podle archivních pramenů spadá založení kostela už k roku 1300, tedy do samotného počátku formování města, kdy také vedle stojící Vlašský dvůr procházel svoji první změnou funkce ze zeměpanského hrádku na centrální mincovnu Českého království.“ (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str. 63)

Byl původní dominantou Horního města a také byl prvotně zasvěcen Panně Marii. Výstavba gotického městského kostela probíhala od třicátých let 14. století až do 15. století a svým dílem přispěla i parléřovská huť, která v té době již pracovala na stavbě chrámu sv. Barbory. Její působení je zřetelné zejména v bohaté plaménkové kružbě velkého okna v západním průčelí kostela. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Jeho nejdůležitějšími donátory byli minciři a pregéři ze sousedního Vlašského dvora. Neméně známými mecenáši byli Ruthard a Bořita z Košic. Již v roce 1356 byl zaklenut presbytář a konala se v něm první liturgie. V roce 1410 byl u kostela zřízen samostatný farní obvod, čímž se ukončila podřízenost sedleckému klášteru. Další výstavba pokračovala v několika fázích, které byly přerušovány kvůli husitským válkám. V 15. a 16. století zde působili biskupové světicí kališnické kněze: biskup Augustin Lucián Sankturienský a Filip Villanuova. Během let byl kostel mnohokrát opravován a částečně přestavován. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

8.2 Architektura

Kostel je navržen jako halové trojlodí s křížovou žebrovou klenbou a se čtyřmi kaplemi uzavírající boční lodě. To znamená, že všechny jeho lodě jsou stejně vysoké. Gotický kostel disponuje prostorově úspornějšími opěrnými pilíři. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Signifikantním rysem kostela je dvojice věží západního průčelí. Severní věž je vysoká 84 m a je opatřena barokní cibulovou bání. Dole je částečně zkosená, aby roh věže nepřekážel úzké ulici. Pod hlavní římsou věže obloučkový panel, tzv. kutnohorský vlys, protože se vyskytuje i na jiných kostelech v Kutné Hoře. Jižní věž má sice vlastní opěrné pilíře, které u severní věže vůbec nejsou, ale dosahuje jen asi polovinu výšky severní věže a je zakončena jehlanovou střechou. *„Neustále statické problémy vedly stavitele k opuštění velkorysých záměrů, které město se svou hlavní svatyní nepochybně mělo: například původně byly projektovány dvě symetrické západní věže, kde se nad hranolovou spodní částí měla tyčit osmiboká zvoncová patra.“* (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str. 63) Chrám nedisponuje klasickým západním štítem, ale v průčelí se nachází okno s bohatou plaménkovou kružbou od parléřovské huti.

8.3 Interiér

Většina interiérového vybavení je barokní, přestože dominantním prvkem chrámu jsou gotické křížové žebrové klenby. Gotické lavice v presbytáři zhotovil řezbář Jiří z Elkuše v roce 1484. Součástí kostela jsou také varhany a dvě barokní zpodobnění. Ty byly získány pro kostel v roce 1802 ze zrušeného sedleckého kláštera. (MACEK, P., POSPÍŠIL, A., OTTOVÁ M. a KOUKALOVÁ Š., 2014, str. 64-65)

Boční lodě jsou zakončeny na východní a západní straně kaplemi: v severní lodi Míncířská kaple na východě a Šenkýřská kaple na západě pod severní věží. V jižní lodi se nachází černá kaple Bolestné Matky Boží pod jižní věží a Ruthardská kaple na východní straně. Ta byla pojmenovaná podle donátora Jana Kunclina Rutharda. Nad kaplí byla na konci 15. století postavena tzv. literátská kruchta nesoucí barokní varhany.

„Dlouhá historie v kostele zanechala řadu unikátních památek na různá období. Závěr presbytáře je zdoben pozdně gotickými freskami, jeden ze sanktuářů je dokonce opatřen nejstarším dochovaným kutnohorským nápisem z roku 1356. V boční lodi se dochovaly fresky z poloviny 15. století, které staví jednoznačně katolické motivy vedle symbolů utrakvistických, a tak zajímavě poodhalují spleť ideových poměrů své doby.“ (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Na přerušených příporách pilířů hlavní lodi se nacházejí sochy českých patronů. Konkrétně sv. Václava, Ludmily, Jakuba, Vojtěcha, Zikmunda a také Barbory. Dnešní oltář pochází z vrcholného baroka z let 1677–78 a zhotovil ho řezbář Kašpar Eigler podle návrhu Jakuba Riedla. Do oltáře byl později vsazen obraz Františka Xavera Palka a nad ním je oválný obraz Sv. Trojice od Petra Brandla (1668–1735).

8.4 Zvony

Známými zvony kostelní věže je zvon Vorel z roku 1472 a zvon Václav. Zvon Vorel byl po svém přelití přejmenován na Karla Boromejského. Další ze zvonů v roce 1852 pukl, později byl přelit. Během 1. a 2. světové války bylo všech pět zvonů svatojakubské zvonice zabráno pro válečné účely.“ (POSPÍŠIL, A., 2009, str. 48)

8.4.1 Legenda o zvonu

Podle pověsti zvon z kostela sv. Jakuba zvaný Marie prý nechal vyrobit muž, který se celý život věnoval penězokazectví. Avšak, když došel do stáří rozhodl se oprostít se od svých hříchů a všechn svůj majetek věnoval na odlití zvonu. A jelikož mu doma zbyl ještě kousek falešného kovu na mince, daroval jej také aby se přidal ke zvonovině, dodal tak hlasu zvonu na lahodnosti. (ŠTROBL M., 2019, str. 22)

8.4.2 Zvon Jakub Maria

Dne 7. října 2017 byl do zvonice kostela nainstalován nový zvon Jakub Maria. Autorem zvonu je zvonař Petr Rudolf Manoušek (*1957), autorem plastické výzdoby zvonu je sochař Jaroslav Hylas (*1954). Byl pořízen z výtěžku veřejné sbírky.

Obrázek 14 - Kostel sv. Jakuba s viditelnými věžemi, 2019

9 Vlašský dvůr

Vlašský dvůr je zachovalý královský palác v Kutné Hoře, založený roku 1300 králem Václavem II. Razily se zde stříbrné mince. Je chráněn jako národní kulturní památka České republiky a je součástí historického jádra Kutné Hory, které je zapsané na seznam kulturního dědictví UNESCO.

9.1 Historie

Na konci 13. století si dal král Václav II. postavit na příkré stráni nad potokem, kterému se říkalo Pách, své sídlo. Roku 1300 zde dokonce nechal zřídit místnosti pro královskou mincovnu. Součástí mincovní reformy bylo uzavření malých mincoven roztroušených po celém Českém království a zavedení nové měny, tzv. pražského groše. V témže roce nechal povolat do Kutné Hory zkušené minciře a pregěře z italské Florencie. Jejich pracovní náplní měla být ražba stříbrných mincí. Jelikož většina těchto dělníků byli Italové neboli Vlaši, začalo se královskému sídlu říkat Vlašský dvůr. Kutná Hora tak získala výsadní postavení v celém království jako královská pokladnice kvůli nejbohatšímu zdroji stříbra v zemi. (POSPÍŠIL A., 2009, str. 31-32)

Král Václav IV., který si Kutnou Horu oblíbil a často ji navštěvoval, si Vlašský dvůr přizpůsobil svým potřebám panovnického sídla, ale také nechal přistavět kapli sv. Václava. Posléze se nová královská rezidence stala místem konání důležitých událostí, které se zapsaly do dějin. Například v roce 1409 zde byl podepsán Dekret kutnohorský. Roku 1444 tu byl budoucí český král Jiří z Poděbrad zvolen nejvyšším hejtmanem východočeských landfrýdů a následně 1448 také zemským správcem. Když se psal rok 1471, byl zde mladý polský princ Vladislav Jagellonský zvolen českým králem. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Postupem času ztrácel Vlašský dvůr na významu. Dalších rozsáhlejších rekonstrukcí se dočkal až na sklonku 19. století. Rekonstrukci měl na starosti architekt Ludvík Lábler. Novogotická přestavba dala bývalému královskému paláci dnešní vzhled, a obnovila jeho prvotní vznešenost.

9.1.1 Legenda

Podle pověsti se z Vlašského dvora delší čas ztrácelo stříbro, a tak se kutnohorští havíři s minciři z Vlašského dvora tak dlouho vzájemně obviňovali, až se mezi nimi strhla ozbrojená potyčka. V ní několik Vlachů přišlo o život. Od těch dob se někdy stává, že se o půlnoci stříbrný zvonek z vížky na Vlašském dvoře rozezní sám od sebe, strhne se silný vítr a dvorem bloudí duchové zavražděných minciřů, kteří dodnes hledají ztracené stříbro. (ŠTROBL M., 2019, str. 19)

9.2 Architektura

„Dílny vlašských mistrů zvané lůny byly umístěny v jihovýchodní části královského sídla přímo pod panovníkovými komnatami. Proti nim, na druhé straně dvora, byla za těžkými okovanými dveřmi zamčena královská pokladnice s množstvím čistého stříbra, hotových grošů, ale také i důležitých listin a plánů šachet.“ (ŠTROBL M., 2019, str. 19) Na dveřích je latinský nápis, který v překladu znamená „Nedotýkej se mne!“

Obrázek 15. - Severní kout nádvoří Vlašského dvora, Josef Hilbert, olejomalba, 1845, zdroj: Zmizelá Kutná Hora, 2009, str. 30

10 Kostel Panny Marie na Náměti

Kostel Panny Marie nebo také Matky Boží na Náměti je gotický kostel. Kostel je chráněn jako kulturní památka České republiky a je také součástí městské památkové rezervace, která je zapsaná na Seznam světového dědictví UNESCO.

10.1 Historie

Kostel byl založen na místě starší hornické kaple před rokem 1357. „*Stál tehdy ještě mimo rámeček městského opevnění a byl zamýšlen zejména jako kostel hřbitovní.*“ (DUDÁK V., 2004, str. 278) Název odkazuje na středověký trh s rudou, který se nacházel právě v bezprostředním okolí nynějšího kostela. Stavba byla zpočátku financována z výtěžku rudy, která při obchodování spadla na zem, byla nametána na hromadu a následně prodána. „*Peníze získané z nametené rudy byly ukládány do zvláštní pokladnice. Když jich byl dostatek, posloužily jako základ k zahájení stavby chrámu. Že tato pověst má reálný základ, lze doložit při pohledu na čelní stěnu věže. Najdeme zde totiž znaky erckaufěřů, hašplířů a šmelcířů.*“ (ŠTROBL M., 2019, str. 32)

V roce 1470 uhodil do věže blesk a ten způsobil ničivý požár, který způsobil, že z kostela zůstalo jen obvodové zdivo. Jeho rekonstrukci, která byla nevyhnutelná, je proto možné chápat skoro jako novostavbu. Na ní se po čase podíleli i kameníci z huti, která vedla práce na chrámu sv. Barbory. Nejprve vedeni Matějem Rejskem a později také slavným Benediktem Riedem. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

10.2 Architektura

Náměstský kostel se typem měl velmi podobat svatojakubskému vzoru. Stejně jako u kostela sv. Jakuba na dlouhý polygonálně ukončený presbytář tady navazuje síňové trojlodí, ale dominantním prvkem se stala pouze jedna věž v, která se nacházela v ose hlavního průčelí. Po požáru v roce 1470 dostal kostel novogotický vzhled. Během staletí měnil siluetu častým obměňováním typu zastřešení.

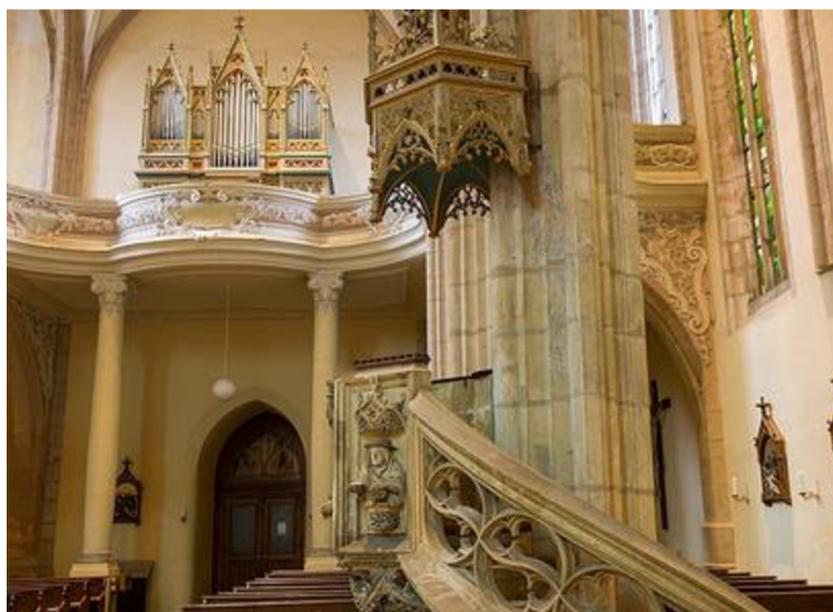
10.3 Interiér

Interiéru kostela vévodí presbytář s novogotickým oltářem, na kterém můžeme vidět pozdně gotickou archu motivů ze života a smrti Panny Marie. Ústřední malba „Nanebevzetí“ je dílem Diviše z Litoměřic. Za vzácné považujeme i oba oltáře v bočních lodích. Všechny obrazy na oltářích můžeme datovat z první poloviny 16. století.

Celý vnitřek kostela je osově symetrický. Symetrii výrazně narušuje pouze kazatelna ze začátku 16. století. Tento taktéž pozdně gotický skvost vznikl pravděpodobně pod rukama německého kameníka Wendela Roskopfa (1485–1549). Roku 1735 byl v přední části kostela pohřben Petr Jan Brandl, jeden z nejvýznamnějších českých barokních malířů. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Obrázek 17 - Kostel Matky Boží
Na Náměti, 2021

Obrázek 16 - Interiér kostela Na Náměti, František Renza, 2016

11 Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele

Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele je bývalý konventní chrám cisterciáckého sedleckého kláštera v Kutné Hoře v místní části Sedlec. Od roku 1995 je zapsán na seznamu Světového dědictví UNESCO.

11.1 Historie

Na místě dnešního kostela stával starší románský chrám, založený v roce 1142 Miroslavem z Markvartic. Byl založen zřejmě na popud olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka. V poslední čtvrtině 13. století byl zničen požárem. Nedlouho po této nešťastné události byla v letech 1280–1320 vystavěna nová gotická bazilika. K další zkáze kostela v Sedlci došlo během husitských válek roku 1421. V tom roce byl spolu s klášteřem vypálen a opuštěn.

Na začátku 18. století byla započata přestavba kostela nejprve architektem Pavlem Ignácem Bayerem (1656–1733). Rekonstrukce proběhla na náklad opata Jindřicha Snopka. Někdy na přelomu let 1702 a 1703 byl architekt Bayer nahrazen Janem Blažejem Santinim-Aichlem (1677–1723), který pokračoval v rekonstrukci ve stylu barokní gotiky. V té době mu bylo pouhých dvacet pět let. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Změna architekta souvisí nejspíše se změnou estetických představ o stavbě. Santiniho představa byla jiná. Jeho návrhy respektovaly starobylost stavby i původní gotické tvarosloví. „*Svoji pozornost soustředil na západní průčelí, kde navrhl připomínku opěrného systému, který gotické katedrále od počátku chyběl. Katedrála je zasvěcena Panně Marii Nanebevzaté. Santini proto nechal umístit na vrchol štítu sochu s tímto námětem, která zároveň celé západní průčelí korunuje. Sochařské práce byly v klášteře této doby svěřeny pražskému mistru Matěji Václavu Jäckelovi a jeho dílně.*“ (POSPÍŠIL A., 2015, str. 102) Po dokončení přestavby byl chrám roku 1708 znovu vysvěcen.

11.1.1 Legenda

Existuje legenda o založení kláštera. Říká se, že když se tu olomoucký biskup během své cesty mezi Olomoucí a Prahou zastavil, rozhodl se tu složit na noc hlavu. Ve snu se mu zjevil anděl, který mu ukázal mnichy a vzkázal mu, aby zde nechal zbudovat klášter. Biskup tak opravdu učinil a pojmenoval jej podle sedla pod svou hlavou. (Česky.radio.cz, 2012)

11.2 Architektura

Jméno stavitele gotického původního sedleckého kostela nám není známo. Poté se na jeho stavbě a rekonstrukci vystříдалo několik architektů. Nejznámější jsou úpravy Jana Blažeje Santiniho-Aichla. (POSPÍŠIL A., 2015, str. 76-77)

Katedrála je postavená jako pětিলodní bazilika s trojlodním transeptem, katedrálním polygonálním chórem s ochozem a věncem kaplí. Na rozdíl od jiných katedrálních staveb, nemá triforium, průčelí s věžemi ani vnější opěrný systém. Celková délka chrámu činí 87 m.

V 19. století prošel chrám rekonstrukcemi, během nichž byla zasklena okna, položena dlažba a celý interiér byl vymalován v bílé a žluté barvě, která zůstala zachována i po posledním restaurátorském zásahu, který probíhal v letech 2001–2008. Od roku 2009 je chrám opět přístupný veřejnosti.

Obrázek 18 - Interiér katedrály v Sedlci,
Daniel Beránek, 2014

Obrázek 19 - Sedlecká monstrance, zdroj: Propamatky.cz

11.3 Interiér

Pod Santiniho vedením byly klenuty všechny interiéry chrámu. „*V interiéru katedrály se objevují dva typy kleneb: Hlavní klenba je tvořena žebry, takže konstrukčně i vzorem má připomínat klenby gotické, zatímco v bočních lodích a ochozu kolem chóru jsou klenby kopulovité, na jejichž hladkých plochách měl být rozprostřen freskový cyklus.*“ (POSPÍŠIL A., 2015, str. 113)

V hlavní lodi umístil vertikální okenní otvory zakončené lomenými oblouky, které zvyšují celkovou vertikální hlavni lodi. Santiniho typický prvek, tvar hvězdice, se objevuje v celém interiéru, např. hvězdicová dlažba v presbytáři. Představuje to symbol Panny Marie. Vetrkl do architektury světově unikátní samonosné stavební prvky. Například klenbu zvanou "česká placka" nebo točité schodiště. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Chórový ochoz je zdoben štukovou výmalbou v podobě slepých arkád ve tvaru jeptišek. Za presbytářem se nachází věnec kaplí, jehož okna jsou zakončena opět lomeným obloukem a jsou doplněna barevnou vitráží.

11.3.1 Výzdoba

Ačkoliv architektura stavby respektuje gotický původ chrámu, jeho mobiliář je z větší části barokní. Opat Jindřich Snopek se hodně snažil, aby získal ty nejlepší umělce, kteří byli v Čechách dostupní. Plackovou klenbu zdobí nástěnná malba, zobrazující Nejsvětější trojici od Jakuba Jana Steinfelse (1651–1730). V chrámu najdeme cenné umělecké památky, kromě jiného obrazy od Petra Brandla nebo Michaela Leopolda Willmanna (1630–1706) a jiných. „*Téměř jedem metr vysoká monstrance, zhotovená ze stříbra a pozlacená, byla součástí liturgických obřadů bratrstva Božího hrobu, které bylo v klášteře založeno v roce 1389.*“ (POSPÍŠIL A., 2015, str. 71)

11.3.2 Schodiště

Důkazem Santiniho pohotové nápaditosti jsou rozhodně šnekovitá schodiště. Šroubovicová schodiště navrhl bez středního vřetene. Schodiště bylo klenuto dvojím typem klenby a jeho stabilitu zajišťovala kovová táhla. Mají představovat stvol květin, které se směrem vzhůru otáčejí ke světlu.

12 Kostel Všech svatých – Kostnice

Římskokatolický hřbitovní kostel Všech svatých je spolu s katedrálou Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele součástí bývalého opatství cisterciáckého řádu v Sedlci, které bylo založeno v roce 1142.

12.1 Historie

S budováním kostela Všech svatých se začalo začátkem 14. století. Po morové ráně roku 1318 bylo v Sedlci pochováno přes 30 tisíc zesnulých, dalších 10 tisíc mrtvých pojal hřbitov během husitských válek. Podle dochovaných historických pramenů se sedlecký hřbitov rozléhal na ploše 35 tisíc m². Po zrušení hřbitova na sklonku 15. století byly exhumované kosti uloženy vně i uvnitř podzemní kaple, kde je podle pověsti v roce 1511 poloslepý mnich ze sedleckého kláštera poskládal do čtyř velkých pyramid. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Josefínské reformy na konci 18. století znamenaly zrušení opatství a kostel se dostal do držení rodu Schwarzenbergů z Orlíka. Ti nechali původní barokní kosterní výzdobu vytvořenou pravděpodobně dle návrhu geniálního architekta J. B. Santiniho Aichla v roce 1870 opravit a dotvořit svým řezbářem a stavebním mistrem Františkem Rintem (1835–1870?).

12.1.1 Legenda

Podle pověsti přinesl v roce 1278 opat sedleckého kláštera Heidenreich hrst země z Božího hrobu v Jeruzalémě a rozesel ji po hřbitově. Půda na tamním hřbitově se tak stala součástí Svaté země. A hřbitov se tak stal nejstarším "Svatým polem" ve střední Evropě a také vyhledávaným pohřebištem. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

Obrázek 20 - Erb rodu Schwarzenbergů, 2019

12.2 Architektura

„Gotický kostel všech svatých již postrádá typickou strohost starších cisterciáckých kostelů a svou elegancí forem a jemností architektonických článků se řadí k významným památkám tzv. krásného slohu. Typologicky je to gotický karner čili patrová stavba s kaplí v patře a kostnicí v přízemí.“ (DUDÁK V., 2004, str. 410–411) Nové úpravy podle návrhu J. B. Santiniho do stylu barokní gotiky se uskutečnily během působení opata Snopka v období mezi lety 1708–1712.

12.3 Interiér

Povšimněme si nejprve horní kaple, určené k různým výstavám. Její pravouhlý presbytář je sklenut dvěma křížovými klenbami s žebry s hruškovým profilem. Loď byla původně zaklenuta hvězdovou žebrovou klenbou.

Dolní kaple hřbitovního kostela je z větší části zapuštěna do země. Opakuje ve svém ústředním prostoru dispozici horního patra. Autorem ideje a základní koncepce dekorativního uspořádání kosterních pozůstatků je zřejmě Santini. Po roce 1710 znovu uspořádal, pyramidy opatřil zlatými korunami. Santiniovského původu je i ústřední baldachýn symbolizující posvátný příkrov nad prostorem zasvěceným Všem svatým. Zřídil i kazatelnu a tři oltáře. Oltářní výzdoba spodní kaple zobrazuje téma posledních dnů a smrti Ježíše Krista.

V roce 1870 byl ve vlastnictví knížete Schwarzenberga vnitřek kostnice znovu upravován. Tehdejší kosterní výzdoba byla doplněna a upravena řezbářem Josefem Rindtem. Ten pod stávající baldachýn zavěsil ještě lustr, který byl složený ze všech velkých kostí lidského těla. Také vytvořil velký znak rodu Schwarzenbergů. (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

12.4 Současnost

„V současné době prochází naklánějící se budova kostela celkovou náročnou opravou součástí, které je i zpřístupnění venkovních teras a realizace nového koncepčního řešení její návštěvnosti při zachování původního odkazu své unikátní kosterní výzdoby memento mori spojené s nadějí na vzkříšení.“ (Destinace.kutnahora.cz, 2016)

13 Co je to pracovní list?

Pracovními listy jsou edukační pomůcky, které obsahují logicky formulované a organizované otázky, které rozvíjí činnost žáků. Cílem pracovních listů by mělo být získání, a hlavně procvičování žákových znalostí. Řadíme je mezi materiální didaktické prostředky a stejně jako učebnice nebo pracovní sešity jsou řazeny mezi textové pomůcky. Obsahují obdobné typy úloh jako cvičebnice, avšak na rozdíl od nich dávají učitelům možnost zařazení do výuky v různém pořadí s ohledem na vzdělávací procesy. Pracovní listy jsou považovány za jeden z didaktických materiálů, které charakterizují současné prostředky vyhovující potřebám nejen žákům, ale také pedagogům. (SKALNÍKOVÁ L., 2015, str. 8-9)

13.1 Význam pracovního listu pro pedagogiku

- pracovní list plní ve výuce několik úloh a přispívá k aktivizaci žáků (např.: střídáním typů úloh, možností výběru, formou i obsahem)
- podporuje samostatnost žáků (děti mohou pracovat svým tempem, vyhledávat v učebnicích, vytvářet nebo ověřovat vlastní hypotézy)
- umožňuje snadný poznámkový systém (jasné a přehledné zápisky)
- napomáhá procvičování a fixaci probíraného učiva

13.1.1 Úloha pracovních listů ve výuce

Prvotním účelem pracovních listů je podpora porozumění probíraného tématu. Měly by splňovat následující funkce:

- orientační a koordinační – pracovní listy pomáhají orientovat se v daném tématu; jednotlivé pracovní listy na sebe tematicky navazují;
- poznávací a systemizační – zpravidla obsahují systematicky uspořádané základní poznatky;
- rozvíjející, výchovnou, upevňovací a kontrolní – pomáhají rozvíjet osobní zájem o dané téma, mají výchovný potenciál, umožňují upevňovat poznatky a kontrolovat správnost zapamatovaných informací;
- motivační a sebezvzdělávací – obsahem a zpracováním slouží pracovní listy k motivaci žáků k dalšímu zájmu o téma.

Praktická část

1 Tvorba edukačních pracovních listů

Jako praktickou část své bakalářské práce jsem se rozhodla vytvořit pracovní listy k památkám, které se nacházejí v Kutné Hoře. Konkrétně je to chrám svaté Barbory, katedrála Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele, a nakonec ještě kostel Všech svatých, konkrétněji kostnice. V pracovních listech jsem neopomněla představit další skvosty, které se tu nacházejí, protože během cesty městem kolem nich půjdeme.

Tyto konkrétní památky jsem vybrala, protože si myslím, že patří k nejnavštěvovanějším v Kutné Hoře. Jsou známé po celém světě a ročně je navštíví turisté ze všech koutů Země. Proto si myslím, že české děti by o nich také mohly něco vědět. O to více mládež přímo z Kutné Hory nebo jejího okolí. Pracovní listy jsem vytvořila pro žáky z páté až sedmé třídy ZŠ (mezi 10 a 13 lety). Chtěla jsem rozvíjet kompetenci k učení. Aby děti bavilo se učit něco nového, hledaly odpovědi na otázky. Myslím, že ze zážitkového učení, kdy se mohou podívat na kousek našich dějin zblízka, si děti odnesou mnohem více než z knih. Součástí pracovních listů jsou desky, na kterých ten pracovní list budou vyplňovat, také propiska, tužka a balíček základních barev fix.

Obrázek 21 - Balíček na vyplňování pracovních listů

V pracovních listech jsem použila typ fontu podobný gotickému písmu, protože zmiňované památky pocházejí z doby gotiky. Font písma u medailonků o památkách je čitelnější, protože by to dětem mohlo dělat problémy.

Jako doplňkovou barvu k černému písmu jsem zvolila červenou, kvůli barvám na znaku Kutné Hory, abych je zachovala. Ve znaku je nejvíce obsažená červená a žlutá. Na erbu je zobrazena orlice a český lev, kteří pozdvihují císařskou korunu a kalich pod ní, na spodu štítu přidržují zkřížená hornická kladívka. Svůj původ měl v obrazu městské pečeti.

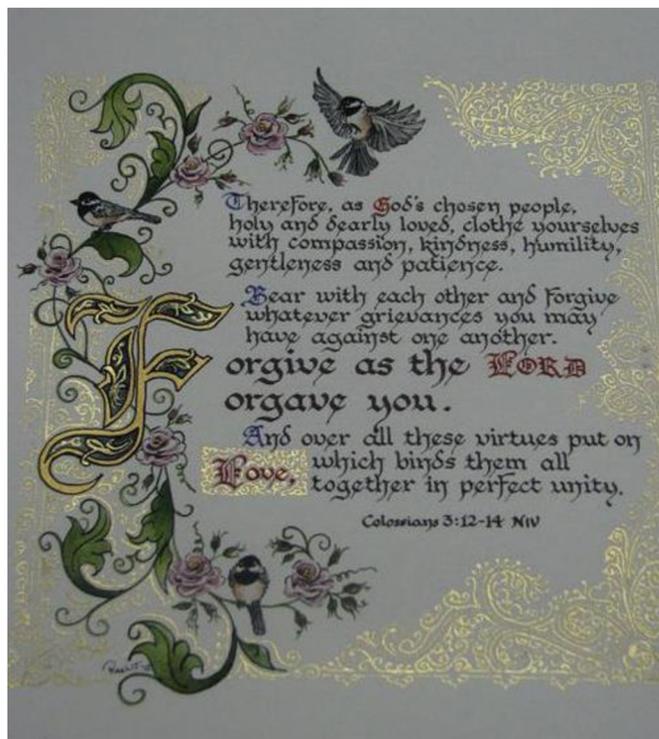

Obrázek 22 - Znak města Kutné Hory, zdroj: Kultura.cz

Při tvorbě pracovních listů vycházím z tradiční výzdoby iluminovaných středověkých rukopisů. Součástí jejich výzdoby jsou iniciály, celostránkové iluminace, bordury. Inspirovala jsem se několika různými typy gotických bordur, ze kterých jsem nakonec navrhla svou vlastní. Snažila jsem se je umisťovat na prázdná místa v listech tak, aby neomezovaly prostor při zapisování odpovědí.

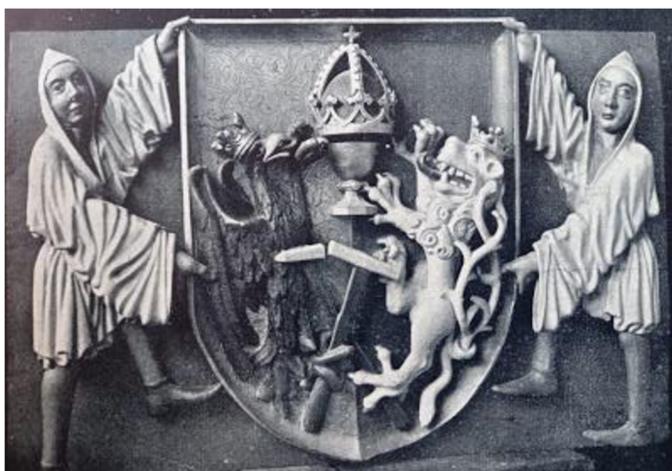

Obrázek 24 - Iluminace z ústeckého kancionálu, zdroj: foto Jiří Preclík, 2016

Obrázek 23 - Inspirace pro bordury a iniciály, Gironi Tiziana, 2009

Ilustrace s motivem průvodkyně pracovními listy má oblečený typický hornický oděv, perkytli bílé barvy. Záměrně jsem průvodkyni nakreslila tak, že mi je podobná, protože jsem autorkou těchto pracovních listů a také z důvodu, že dětem, které budou vyplňovat listy, budu dělat průvodkyni městem.

Obrázek 26 – Horníci držící znak města – inspirace pro ilustraci průvodkyně, dřevorezba, konec 15. století, zdroj: Kutná Hora, 1948, str. 5

Obrázek 25 - Prvotní kresba

Průvodní texty (anotace) k jednotlivým památkám jsem koncipovala na základě informací z odborné literatury s ohledem na znalosti dětí, které budou s pracovními listy pracovat. Navíc jsem se snažila přidávat nějaké zajímavosti, abych zvýšila jejich zájem. Stejně tak i texty k jednotlivým památkám, které uvidíme během cesty městem. Inspirovala jsem se teoretickou částí bakalářské práce.

Mapa města jako desky pracovních listů je také mou autorskou kresbou. Vyznačená trasa vede skrz město okolo ostatních památek zmíněných v listech. Je tam také nakreslená i „průvodkyně“ oblečená do perkytle jako uvítání. Inspirovala jsem se mapou pro turisty, které dávají v průvodcovské službě. V mapě jsou také vyznačené památky.

Obrázek 27 – Turistická mapa města – inspirace pro kresbu mapy, zdroj: KAMpoČesku.cz

Inspirovala jsem se pracovními listy, které byly vytvořené přímo pro Muzeum stříbra. Líbily se mi kresby památek a předmětů, které doplňovaly text pro lepší představivost. Dle mého názoru byly však nahuštěné na sebe a působily nepřehledně. Proto jsem pro své pracovní listy zvolila větší místo na odpovědi.

Pracovní list
České muzeum stříbra, p.o.
Kamenný dům

Pro stálou expozici:
Královské horní město - měšťanská kultura a život v 17. - 19. století

Buďte srdečně vítáni v Kamenné domě, který již přes 600 let dokládá umění kamenických mistrů a právem se tak řadí mezi nejvýznamnější památky evropské pozdně gotické architektury.

1. otázka: Kamenný dům je písemně doložen již před husitskými válkami a kol. r. 1489 byl dostavěn tehdejším majitelem ..... (doplňte)

2. otázka: Na konci 15. století získal Kamenný dům zdobný gotický štít, který vytvořil kameník a sochař (zakroužkujte)
a) Matěj Rejsek   b) Benedikt Ried
c) Briccius Gauske z Vratislavi

3. otázka: Na průčelním štítě můžete vidět postavy v životní velikosti: Pannu Marii korunovanou dvěma anděly a Adama a Evu. Víte, který řemeslnický cech má ve znaku právě Adama s Evou?
a) Feznický   b) hrnčířský   c) kovářský

4. otázka: Prohlídka Kamenného domu začíná ve vstupním otevřeném sále, kde majitel provozoval obchod, řemeslo či čepoval pivo. Víte, jak se tomuto sálu v příměří říká? M . . . . . S (doplňte)

Obrázek 29 - Pracovní list pro stálou expozici Královské horní město – měšťanská kultura a život v 17. - 19. století, zdroj: Organizatorvyletu.cz

9. Zůstaneme ještě ve stejné místnosti, kde si můžete prohlédnout spoustu kamenných prvků, které zdobily kutnohorské památky. Přiřaďte ke každému obrázku die čísel správný název. 1. fiala   2. křížová kytice   3. lilie

10. V prostřední klenuté části lapidária se nacházejí kamenné prvky z Vlašského dvora, zejména si můžete povšimnout opakované desky se symbolem ledňáčka sedícím v točnici. (z ledňáčka zbyla už jen část jedné nožičky). Víte, kterému českému králi patřil tento znak? .....

11. V posledním sále u tzv. jímký naleznete pozůstatky z kaple Božního těla. Určete, o který stavební prvek se jedná! .....

13. Vaše putování za poznáním je u konce. Během prohlídky lapidária jste si mohli prohlédnout unikátní soubor kamenných plastik a architektonických žlábků z nejvýznamnějších kutnohorských památek města. Jestlipak jste si zapamatovali kterých? Zakroužkujte jejich obrázky a uveďte název:

Obrázek 28 - Pracovní listy ke stálé expozici Lapidarium: Umění kameníků středověké Kutné Hory, zdroj: Organizatorvyletu.cz

1.1 Tabulka otázek v pracovních listech

Tabulka 1 - Poměr otázek v pracovních listech

	Chrám sv. Barbory	Katedrála v Sedlci	Kostnice
Otevřené	7	7	6
Uzavřené	2	2	3
Kresba	1 (1/2)	1	0
Práce s textem	6	6	6
Najdi/spočítej/odhadni/víte	1 (1/2)	2	3

2 Reflexe

Skupinka dětí, která mi vyplňovala pracovní listy, byla tvořena třemi dívkami. Dvě z děvčat chodí do 7. třídy a ta třetí chodí do 4. třídy. Té nejmladší dělalo obtíže přečíst některá písmena v gotickém fontu, ale byla jsem jí k ruce, abych jí pomohla text přečíst a vysvětlit. Časová dotace na celou trasu je 3 hodiny. Na každý pracovní list 40 minut a přibližně hodina cesty městem. Je tu možnost u Tylova divadla nastoupit na autobus městské hromadné dopravy a ten nás zaveze až ke katedrále v Sedlci.

Kvůli současné situaci (protože jsme pracovní listy vyplňovaly v probíhajícím nouzovém stavu) jsem zvolila kratší verzi. Zůstaly jsme pouze u chrámu sv. Barbory. Dívky vyplnily pracovní list k chrámu za 45 minut. Poté už jsme jen šly podle mapy do města. Došli jsme ke Kamenné kašně.

2.1 Zpětná vazba od dětí

Podle jejich reakcí se dalo usoudit, že je práce s pracovními listy bavila. Zaujaly je i ostatní památky, které můžeme vidět ve městě. Dívky říkaly, že během hodin dějepisu měly procházku Kutnou Horou, ale i tak se dozvěděly něco nového. Během naší cesty jsem jim říkala i zajímavosti, které v pracovních listech nebyly. Ptaly se mě, jestli jsem vytvořila pracovní listy i na ostatní památky zmíněné v pracovních listech. Příště až něco zase vytvořím, tak mám určitě dát znovu vědět.

2.1.1 Dotazník – otázky:

1. Přišlo ti vyplňování pracovních listů těžké?
2. Pokud ano, který úkol nebo otázka ti přišly nejsložitější?
3. Potřeboval/a jsi s něčím pomoci/vysvětlit?
4. Který úkol nebo otázka se ti líbil nejvíce? A proč?
5. Jakou zajímavou informací si ze dneška odnášíš?

Dotazník

Datum: _____ **Věk:** _____

1. Přišlo ti vyplňování pracovních listů těžké?
2. Pokud ano, který úkol nebo otázka ti přišly nejsložitější?
3. Potřeboval/a jsi s něčím pomoci/vysvětlit?
4. Který úkol nebo otázka se ti líbil nejvíce? A proč?
5. Jakou zajímavou informaci si ze dneška odnášíš?

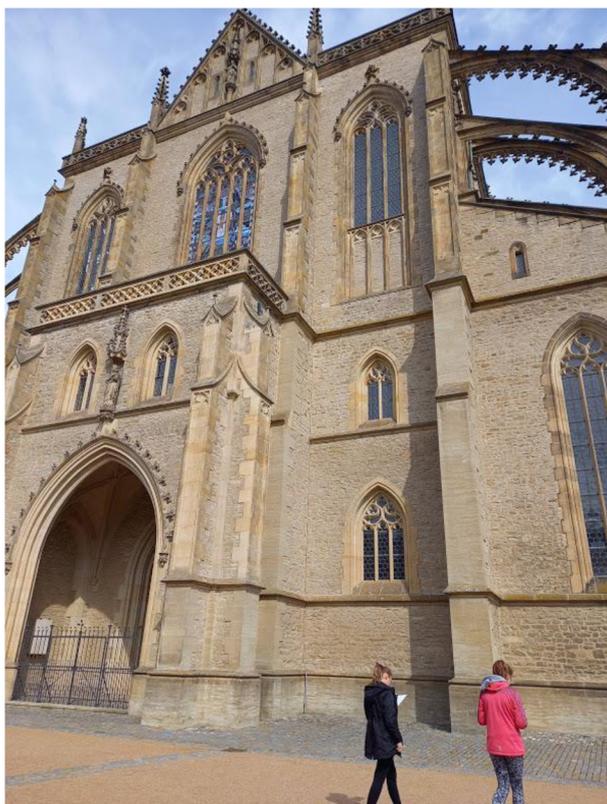
Obrázek 30 - Dotazník – prázdný

Obrázek 32 - Připravené pracovní listy, fixy a pastelky na vyplňování

Obrázek 31 – Děti, které mi listy vyplňovaly

Obrázek 33 - Dívky obcházejí chrám svaté Barbory

Obrázek 34 - Dívka vyplňuje pracovní list (kreslí chrlič)

Obrázek 35 - Dívky na cestě podle mapy

Obrázek 36 - Ukazují si kostel svatého Jakuba

3 Sebereflexe

Byla jsem moc šťastná, že se to dětem líbilo. Dívky byly nadšené. Myslím si, že je to bavilo i kvůli tomu, že mohly pracovat spolu. Pracovní listy by se daly rozdělit a používat pro každou památku samostatně.

Při vyplňování jsem přišla na svou chybu: nesrozumitelně jsem zformulovala jednu z otázek u chrámu sv. Barbory. Vyhledala jsem děti, než se k otázce dopracovaly a vysvětlila jsem jim, jak jsem to zamýšlela. Nedošlo mi, že jsem odpověď na tuto otázku nezakomponovala do textu. Nesrovnalosti ve finální verzi jsem již upravila. Myslím, že příště bych také do balíčku měla přidat větší barevnou škálu pastelek nebo fixů. Kdyby si děti chtěly vybarvit postavu průvodce, nebo bordury zdobící okraje.

Měla jsem z toho moc příjemný pocit, že se někomu moje práce takto líbila a hlavně, že se mi podařilo děti upoutat a zaujmout. Jsem spokojená se svou prací, i když si samozřejmě uvědomuji, že není zcela bez chyb, které je třeba do budoucna upravit. Z této zkušenosti si odnáším spoustu nových poznatků, které hodlám zúročit v další práci. Určitě se ze svých chyb poučím a pokusím se jich pro příště vyvarovat.

Závěr

Během psaní o Kutné Hoře, o jejích dějinách a o její kráse, jsem se do ní zamilovala ještě více. Jsem moc vděčná, že jsem měla tu příležitost se dozvědět něco nového. Bavilo mě sbírat nové informace, pročítat knihy, prohlížet si staré fotografie a porovnávat minulost a současnost a tak podobně.

V teoretické části práce jsem představila důležité památky Kutné Hory. Začala jsem historií města, poté jsem detailně popsala chrám sv. Barbory. Kapli Božího těla byla věnována následující kapitola. Během psaní další kapitoly jsem zjistila, že v minulosti byla jezuitská kolej spojena s chrámem sv. Barbory. Kapitola číslo pět popisuje Hrádek, který byl v minulosti středověkou tvrzí. K mému překvapení byla do Kamenné kašny přiváděna pitná voda 2,5 km dlouhým dřevěným potrubím. Na pohled nenápadný barokní kostel sv. Jana Nepomuckého skrývá nádherné zachovalé nástěnné malby. Dozvěděla jsem se také, že kostel sv. Jakuba staršího byl původně stavěn pro to, aby se stal dominantou a také duchovním centrem města. Odpovídá tomu i jeho strategická poloha v jádru města. Podle dostupných pramenů jsem zjistila, že ve Vlašském dvoře spolu kutnohorští havíři a minciři nevycházeli kvůli chybějícímu stříbru. Kostel Matky Boží Na Náměti se ve středověku nacházel na okraji města, dokládá to pozůstatek jedné ze čtyř původní bran. Klášterní kostel v Sedlci se po Santiniho barokně-gotických přestavbách řadí mezi jediné čtyři stavby katedrálního typu u nás. V kostele Všech svatých, který je popsán v následující kapitole, se nachází světově unikátní výzdoba kostnice. Poslední kapitola teoretické části popisuje "Co je to pracovní list" a jeho využití ve vzdělávání.

V rámci praktické části bakalářské práce jsem vytvořila pracovní listy na památky z teoretické části. Konkrétně na chrám sv. Barbory, katedrálu Panny Marie v Sedlci a kostel Všech svatých – kostnici. Nakreslila jsem i ilustrace památek a průvodkyně v havířské kutně.

V budoucnu bych chtěla pracovní listy vyzkoušet s vícero skupinkami dětí, aby se mohly vychytat všechny nedokonalosti, ještě před tím, než budou pracovní listy zcela hotovy a připraveny i k samostatnému použití. Byly by natolik propracované, aby průvodce vůbec nebyl potřeba, a mohli si je vyzkoušet například i turisté, kteří navštíví Kutnou Horu poprvé. Také bych chtěla vytvořit různé úrovně obtížnosti, aby je mohly vyplňovat jak děti z prvního stupně (4. a 5. ročníky), ale také i starší děti (6. až 8. a 9. třídy).

Každopádně si myslím, že svůj cíl a edukační záměr něco nového děti naučit jsem splnila. Jsem ráda, že jsem je svou prací zaujala. Byl to dobrý pocit, když se s viditelným nadšením v očích pustily do vyplňování. Měla jsem radost, že je to baví.

Seznam literatury

BLAŽÍČEK, Oldřich J. a KROPÁČEK, Jiří. *Slovník pojmů z dějin umění: Názvosloví a tvarosloví architektury, sochařství, malířství a užitého umění*. 2. vydání. Praha: Aurora, ©2013. 480 stran, ISBN 978-80-7299-104-4.

DUDÁK, Vladislav. *Kutnohorský poutník aneb Kutnou Horou ze všech stran*. Praha: Baset, ©2004. 448 stran, ISBN 80-7340-035-9.

HALL, James. *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*. Praha: Mladá fronta, ©1991. 517 stran, ISBN 80-204-0205-5.

MACEK, Petr; POSPÍŠIL, Aleš; OTTOVÁ, Michaela a KOUKALOVÁ, Šárka. *Kutná Hora*. Praha: Foibos Press, ©2014, 208 stran, ISBN 978-80-87073-78-0.

NUHLÍČEK, Josef. *Kutná Hora: v památkách sedmi století*. Praha: Grafické závody J. Štenc, ©1948. ISBN 80-7106-453.

POSPÍŠIL Aleš. *Zmizelá Kutná Hora*. Praha – Litomyšl: PASEKA, ©2009, 168 stran, ISBN 978-80-7432-013-2.

POSPÍŠIL, Aleš. *SEDLEC: Příběh podivuhodného místa Kutné Hory*. Kutná Hora: Nadace Kutná Hora – památka UNESCO, ©2015. ISBN 978-80-906297-0-7.

ŠTROBL, Miroslav. *Kutnohorské pověsti*. Kutná Hora: M. Štrobl, ©2009. 61 stran, ISBN 978-80-254-7832-5.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, ©2003. ISBN 80-7178-772-8.

KALHOUS, K., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, ©2002. ISBN 80-7178-253-X.

SKALNÍKOVÁ, Linda. *Pracovní listy jako učební pomůcka pro rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáka v hodinách občanské výchovy* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2015 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/e9916/Diplomova_prace_Linda_Skalnikova_329068.pdf.

Elektronické zdroje

HRÁDEK – ČESKÉ MUZEUM STŘÍBRA A STŘEDOVĚKÝ DŮL. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/hradek-ceske-muzeum-stribra-a-stredoveky-dul>

Chrám sv. Barbory. Destinace.kutnahora.cz [online]. Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora, ©2016 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/chram-sv-barbory>

Chrám sv. Barbory. Kutnahora-pamatky.webnode.cz [online]. ©2012 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: <https://kutnahora-pamatky.webnode.cz/pamatky/chram-sv-barbory/>

JEZUITSKÁ KOLEJ (GASK). Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/jezuitska-kolej-gask>

Jezuitská kolej. GASK.cz [online]. Kutná Hora [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://gask.cz/cs/content/jezuitska-kolej>

Jezuitská kolej. Hrady.cz [online]. Kutná Hora, 2007 [cit. 20.04.2021]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/jezuitska-kolej-kutna-hora>

KAMENNÁ KAŠNA. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 06.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/kamenna-kasna>

KAPLE BOŽÍHO TĚLA. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 06.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/kaple-boziho-tela>

Sedlecká katedrála ukryvá unikátní zlatou gotickou monstranci. Česky.radio.cz [online]. Praha: RadioPragueInternational, 2012 [cit. 23.03.2021]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/sedlecka-katedrala-ukryva-unikatni-zlatou-gotickou-monstranci-8551747>

KOSTEL MATKY BOŽÍ NA NÁMĚTI. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 06.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/kostel-matky-bozi-na-nameti>

Kostel sv. Barbory v Kutné Hoře. Kr-stredocesky.cz [online]. Středočeský kraj, ©2019 [cit. 05.03.2019]. Dostupné z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/kultura/narodni-kulturni-pamatky/-/asset_publisher/ABZFN16J0Cjt/content/kostel-sv-barbory-v-kutne-hore;jsessionid=447B0577B01E58116834B623D27C0C83.liferay_s1

KOSTEL SV. JAKUBA. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 08.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/kostel-sv-jakuba>

KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 06.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/kostel-sv-jana-nepomuckeho>

KOSTNICE. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2016 [cit. 06.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/kostnice>

Perkytle. Wikipedie.org [online]. 2019 [cit. 01.04.2021]. Dostupný z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Perkytle&oldid=17521860>

VLAŠSKÝ DVŮR. Destinace.kutnahora.cz [online]. Kutná Hora, 2020 [cit. 07.04.2021]. Dostupné z: <https://destinace.kutnahora.cz/d/vlassky-dvur>

Zdroje obrázků

ČÁSLAVSKÝ, J. Čáslavského veduta Kutné Hory. In: POSPÍŠIL, Aleš. *Zmizelá Kutná Hora*. Praha – Litomyšl: PASEKA, ©2009. ISBN 978.80-7432-013-2.

SCHAFFUS, F. J., Plán Kutné Hory s předměstím Hlouška. In: POSPÍŠIL, Aleš. *Zmizelá Kutná Hora*. Praha – Litomyšl: PASEKA, ©2009. ISBN 978.80-7432-013-2.

HILBERT, Josef. Severní kout nádvoří Vlašského dvora [olejomalba]. In: POSPÍŠIL, Aleš. *Zmizelá Kutná Hora*. Praha – Litomyšl: PASEKA, ©2009. ISBN 978.80-7432-013-2.

AUTOR NEUVEDEN. Znak královského horního města Kutné Hory [polychromovaná dřevořezba]. In: Nuhlíček, Josef. *Kutná Hora – v památkách sedmi století*. Praha: Grafické závody J. Štenc, ©1948. ISBN 80-7106-453.

AUTOR NEUVEDEN. Barokní socha havíře s kalichem [polychromovaná dřevořezba]. In: Nuhlíček, Josef. *Kutná Hora – v památkách sedmi století*. Praha: Grafické závody J. Štenc, ©1948. ISBN 80-7106-453.

VON BEZOLD, Gustav. Půdorys první etáže chrámu [kresba]. Kutná Hora 1887–1901. In: Wikipedia.org [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Chr%C3%A1m_svat%C3%A9_Barbory#/media/Soubor:Dehio_447_Kuttenberg.png

GROLL, Andreas. Celkový pohled [foto]. Kutná Hora 1856. In: Wikipedia.org: [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Chr%C3%A1m_svat%C3%A9_Barbory#/media/Soubor:Groll09.jpg

AUTOR NEUVEDEN. Interiér chrámu sv. Barbory [foto]. Kutná Hora 2017. In: Bohemia Trip [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://bohemia-trip.cz/cs/chram-svate-barbory/>

ÚSTAV DĚJIN UMĚNÍ AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY. Sedlecká monstrance [foto]. Praha 2019. In: PROPAMÁTKY [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/hlavni-mesto-praha/tipy-a-inspirace/vystava-predstavi-odlisny-pohled-na-dobu-vaclava-iv-/5176/>

BERÁNEK, Daniel. Interiér katedrály v Sedlci [foto]. Kutná Hora 2014. In: PROPAMÁTKY [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/stredocesky-kraj/tipy-a-inspirace/paprsky-zapadajiciho-slunce-rozzari-interier-chramu-v-sedlci/1971/>

AUTOR NEUVEDEN. Znak města Kutné Hory [grafická kresba]. Kutná Hora 2021. In: Kultura.cz: [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <http://www.kultura.cz/profile/8194-kutna-hora>

PRECLÍK, Jiří. Iluminace z ústeckého kancionálu [foto]. Ústí nad Labem 2016. In: ústecký-denik.cz: [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://ustecky.denik.cz/galerie/gotiky-v-usti-moc-nezbylo.html?photo=7>

AUTOR NEUVEDEN. Iluminace [foto]. In: Pinterest [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/314970567671123010/>

ČESKÉ MUZEUM STRÍBRA – KUTNÁ HORA. Pracovní list pro stálou expozici Královské horní město [pdf]. Kutná Hora 2014. In: Organizatorvyletu.cz: [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <http://www.organizatorvyletu.cz/vylety/ceske-muzeum-stribra-po-hradek-prohlidka-stribrneho-dolu>

ČESKÉ MUZEUM STRÍBRA – KUTNÁ HORA. Pracovní list ke stálé expozici Lapidárium [pdf]. Kutná Hora 2014. In: Organizatorvyletu.cz: [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <http://www.organizatorvyletu.cz/vylety/ceske-muzeum-stribra-po-hradek-prohlidka-stribrneho-dolu>

INFORMAČNÍ CENTRUM – KUTNÁ HORA. Turistická mapa Kutné Hory [pdf]. Kutná Hora 2021. In: KAM po Česku: [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: https://www.kampocesku.cz/thumb.php?f=/jpg/galerie/velky/21042_kutna-hora.jpg&w=1500&h=800

AUTOR NEUVEDEN. Kaple Božího těla v Kutné Hoře [foto]. Kutná Hora 2021. In: Kudyznudy.cz [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/kaple-bozeho-tela-v-kutne-hore>

RENZA, František. Kostel sv. Jana Nepomuckého interiér [foto]. Kutná Hora 2016. In: Destinace.kutnahora.cz [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.kutnahora.cz/album/kostel-sv-jana-nepomuckeho-1>

AUTOR NEUVEDEN. Kostel sv. Jakuba interiér [foto]. Kutná Hora 2019. In: Kudyznudy.cz [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/akce/vecerni-prohlidka-chramu-svateho-jakuba-kazdy-pr>

RENZA, František. Kostel Matky Boží Na Náměti interiér [foto]. Kutná Hora 2016. In: Destinace.kutnahora.cz [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: https://destinace.kutnahora.cz/photo_full/kostel-matky-bozi-na-nameti-frantisek-renza

BERÁNEK, Daniel. Šnekovité samonosné schodiště [foto]. Kutná Hora 2011. In: Wikipedia.org [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_Nanebevzet%C3%AD_Panny_Marie_a_svat%C3%A9ho_Jana_K%C5%99titele#/media/Soubor:Kutn%C3%A1_Hora,_Sedlec,_kl%C3%A1%C5%A1tern%C3%AD_kostel,_schodi%C5%A1t%C4%9B_04.jpg

AUTOR NEUVEDEN. Ancient Decorations [foto]. 2021 Greetings Island [online]. [Cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.greetingsisland.com/preview/invitations/ancient-decorations/203-7217>

GIRONI, Tiziana. Illuminations [foto]. 2009. In: Flickr [online]. [cit. 21.4.2021]. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/8764890@N04/3709203029/in/photostream/>

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Veduta Kutné Hory, Jiří Čáslavský, 1674, ...	12
Obrázek 2 - Plán Kutné Hory s předměstím Hlouška, F. J. Schaffus, 1813, ...	13
Obrázek 3 - Hlavní procesy získávání a zpracování stříbrné rudy v Kutné Hoře, 90. let 15. století,.....	14
Obrázek 4 - Vyobrazení chrámu sv. Barbory s barokní visutou spojovací chodbou do jezuitské koleje.....	16
Obrázek 5 - Chrám sv. Barbory s barokní sedlovou střechou, Andreas Groll, foto 1856	16
Obrázek 6 - Půdorys první etáže chrámu (před rekonstrukcí na konci 19. stol),.....	17
Obrázek 7 - Kroužená klenba	18
Obrázek 8 - Varhany na kruchtě a kazatelna, 2017	18
Obrázek 9 - Nástěnné malby – ražení pražských grošů, 2017	19
Obrázek 10 - Nástěnná malba v havířské kapli, 2017	19
Obrázek 11 - Hrádek, 2021	25
Obrázek 12 - Kamenná kašna, 2021	26
Obrázek 13 - Interiér kostela sv. Jana Nepomuckého, František Renza, 2016.....	28
Obrázek 14 - Kostel sv. Jakuba s viditelnými věžemi, 2019.....	31
Obrázek 15. - Severní kout nádvoří Vlašského dvora, Josef Hilbert, olejomalba, 1845, zdroj: Zmizelá Kutná Hora, 2009, str. 30.....	33
Obrázek 17 - Interiér kostela Na Náměti, František Renza, 2016	35
Obrázek 16 - Kostel Matky Boží Na Náměti, 2021.....	35
Obrázek 19 - Interiér katedrály v Sedlci,.....	37
Obrázek 18 - Sedlecká monstrance, zdroj: Propamatky.cz.....	37
Obrázek 20 - Erb rodu Schwarzenbergů, 2019.....	39
Obrázek 21 - Balíček na vyplňování pracovních listů.....	42
Obrázek 22 - Znak města Kutné Hory, zdroj: Kultura.cz.....	43
Obrázek 24 - Inspirace pro bordury a iniciály, ...	43
Obrázek 23 - Iluminace z ústeckého kancionálu, zdroj: foto Jiří Preclík, 2016	43
Obrázek 25 - Prvotní kresba	44
Obrázek 26 – Horníci držící znak města – inspirace pro ilustraci průvodkyně, dřevořezba, konec 15. století,.....	44
Obrázek 27 – Turistická mapa města – inspirace pro kresbu mapy, zdroj: KAMpoČesku.cz	44
Obrázek 28 - Pracovní listy ke stálé expozici Lapidárium: Umění kameníků středověké Kutné Hory, zdroj: Organizatorvyletu.cz	45

Obrázek 29 - Pracovní list pro stálou expozici Královské horní město – měšťanská kultura a život v 17. - 19. století, zdroj: Organizatorvyletu.cz	45
Obrázek 30 - Dotazník – prázdný	47
Obrázek 31 – Děti, které mi listy vyplňovaly	47
Obrázek 32 - Připravené pracovní listy, fixy a pastelky na vyplňování	47
Obrázek 34 - Dívky obchází chrám svaté Barbory	48
Obrázek 33 - Dívka vyplňuje pracovní list (kreslí chrliče).....	48
Obrázek 36 - Dívky na cestě podle mapy	48
Obrázek 35 - Ukazují si kostel svatého Jakuba	48

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Poměr otázek v pracovních listech	45
---	----

Přílohy

Příloha A – Fotografie chrámu sv. Barbory	1
Příloha B – Fotografie jezuitské koleje.....	3
Příloha C - Fotografie kostela sv. Jana Nepomuckého.....	3
Příloha D - Fotografie interiéru kostela sv. Jakuba	4
Příloha E - Vlašský dvůr.....	4
Příloha F – Fotografie katedrály Panny Marie a sv. Jana Křtitele.....	5
Příloha G – Fotografie kostela Všech svatých.....	5
Příloha H – Inspirace pro kresbu bordur.....	6
Příloha I – Autorské kresby památek.....	7
Příloha J – Mapa k pracovním listům	8
Příloha K – Autorské kresby ilustrací – průvodkyně a socha sv. Barbory	9
Příloha L – Tvorba pracovních listů	10
Příloha M – Tvorba webových stránek pro kontrolu odpovědí v pracovních listech.....	11
Příloha N – Pracovní listy – titulní strana.....	12
Příloha O – Pracovní listy – úvodní slovo	13
Příloha P – Pracovní listy – chrám sv. Barbory	14
Příloha Q – Pracovní listy – katedrála v Sedlci	15
Příloha R – Pracovní listy – ilustrace.....	16
Příloha S – Pracovní listy – otázky Kostnice.....	17
Příloha T – Vyplněný dotazník.....	18
Příloha U – Pracovní listy – vyplněné	19
Příloha V – Pracovní listy – vyplněné 2	20
Příloha W – Pracovní listy – vyplněné 3	21

Příloha A – Fotografie chrámu sv. Barbory

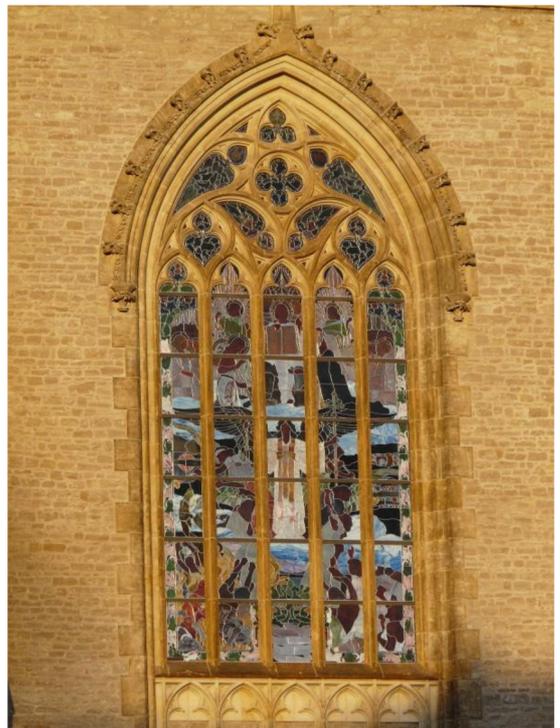
Chrám svaté Barbory pohled ze západu, 2018

Detail opěrného systému a fiály, 2017

Detail sochy svaté Barbory, 2017

Detail vitrážového okna v průčelí chrámu, 2017

Socha horníků, ozdobné prvky a chrlice, 2018

Vnější opěrný systém, 2020

Hlavní gotický oltář, 2017

Interiér kaple Božího těla, zdroj: Kudyznudy.cz

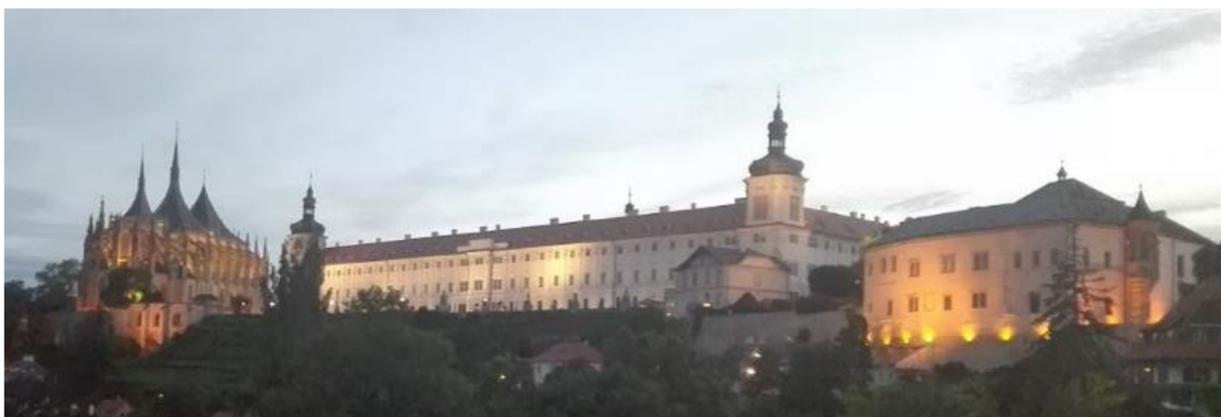

Kaple Božího těla, 2016

Příloha B – Fotografie jezuitské koleje

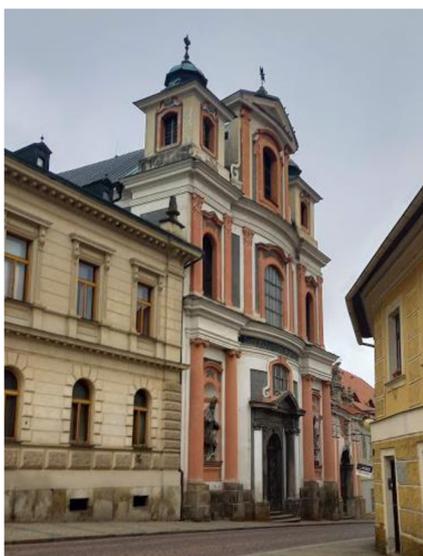

Pohled na jezuitskou kolej z parku, 2021

Zleva: chrám svaté Barbory, Jezuitská kolej a Hrádek, 2018

Příloha C - Fotografie kostela sv. Jana Nepomuckého

Kostel svatého Jana Nepomuckého, 2021

Interiér kostela svatého Jana Nepomuckého, František Renza, 2016

Příloha D - Fotografie interiéru kostela sv. Jakuba

Interiér kostela svatého Jakuba, zdroj: Kudyznudy.cz

Příloha E - Vlašský dvůr

Vlašský dvůr, 2021

Příloha F – Fotografie katedrály Panny Marie a sv. Jana Křtitele

Katedrála Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele, 2021

Santiniho točité schodiště, Daniel Beránek, 2011

Příloha G – Fotografie kostela Věch svatých

Kostel Věch svatých, 2021

Výzdoba kostnice – spodní kaple kostela, 2019

Příloha H – Inspirace pro kresbu bordur

Inspirace pro bordury 2

Inspirace pro bordury 3

Návrh na borduru

Vylepšená verze bordury

Bordura 2

Příloha I – Autorské kresby památek

Autorská kresba – katedrála v Sedlci

Autorská kresba – Vlašský dvůr

Autorská kresba – kamenný dům

Autorská kresba – Hrádek

Autorská kresba – Kamenná kašna

Autorská kresba – kostel sv. Jana Nepomuckého

Autorská kresba – kostel sv. Jakuba

Autorská kresba – kostel Věch svatých

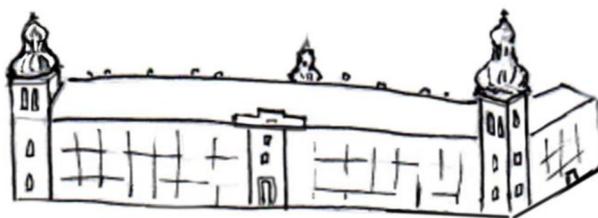
Autorská kresba – morový sloup

Autorská kresba – chrám sv. Barbory

Autorská kresba – kostel Matky Boží Na Náměti

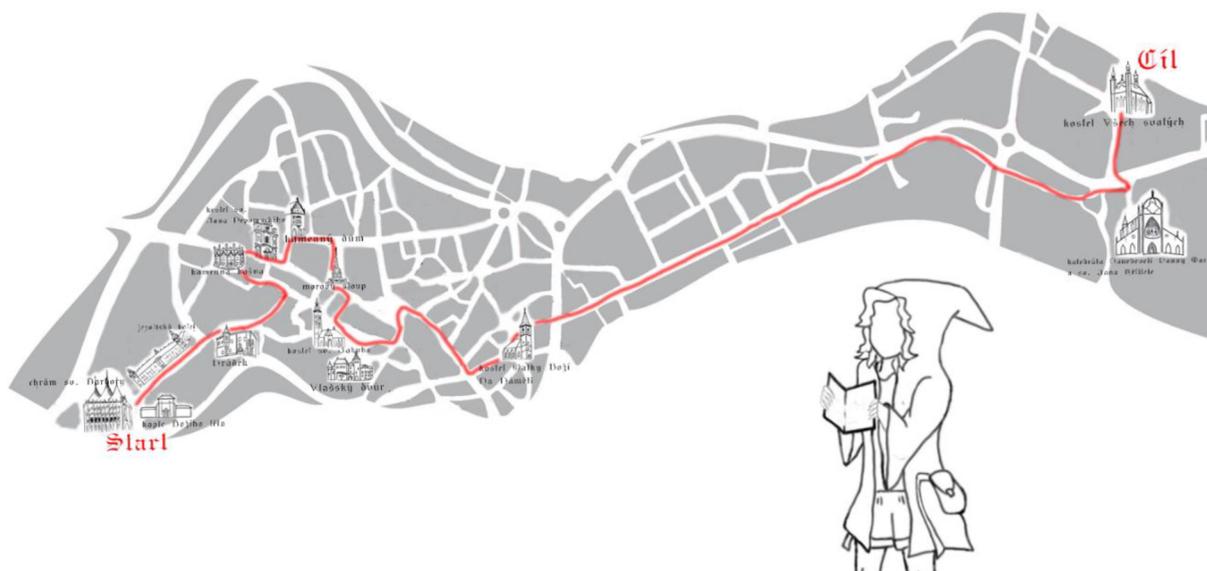

Autorská kresba – jezuitská kolej

Autorská kresba – kaple Božího těla

Příloha J – Mapa k pracovním listům

Mapa k pracovním listům i s popisky a průvodkyní

Příloha K – Autorské kresby ilustrací – průvodkyně a socha sv. Barbory

Autorská kresba – průvodkyně před katedrálou

Autorská kresba – průvodkyně s mapou

Autorská kresba – průvodkyně v kostnici

Detail sochy sv. Barbory – inspirace pro kresbu

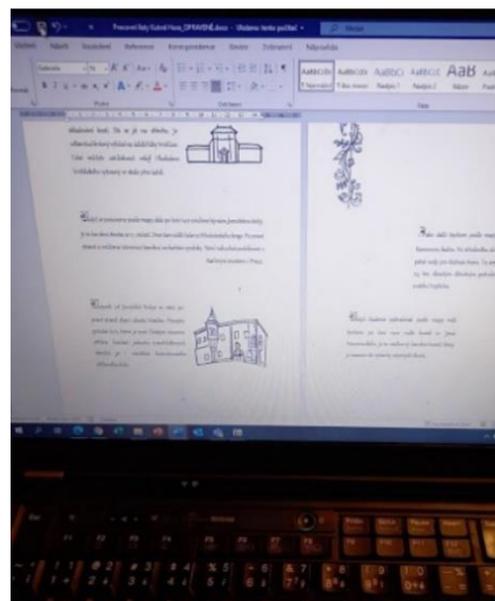

Autorská kresba – socha sv. Barbory

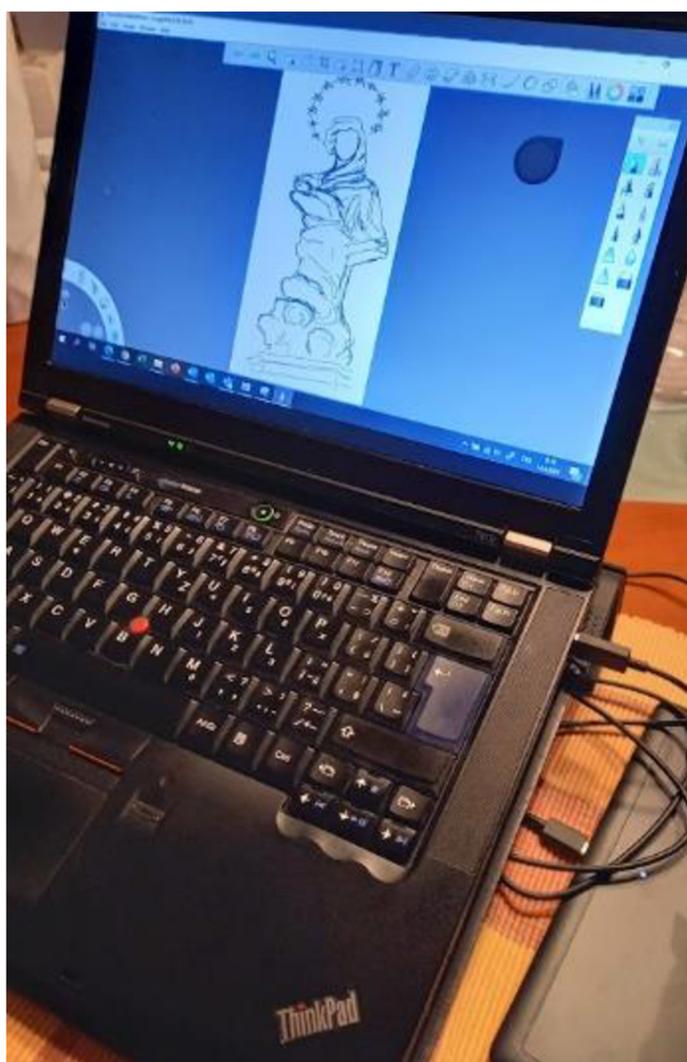
Příloha L – Tvorba pracovních listů

Kresba sochy Panny Marie

Autorské kresby a texty k památkám
v pracovních listech

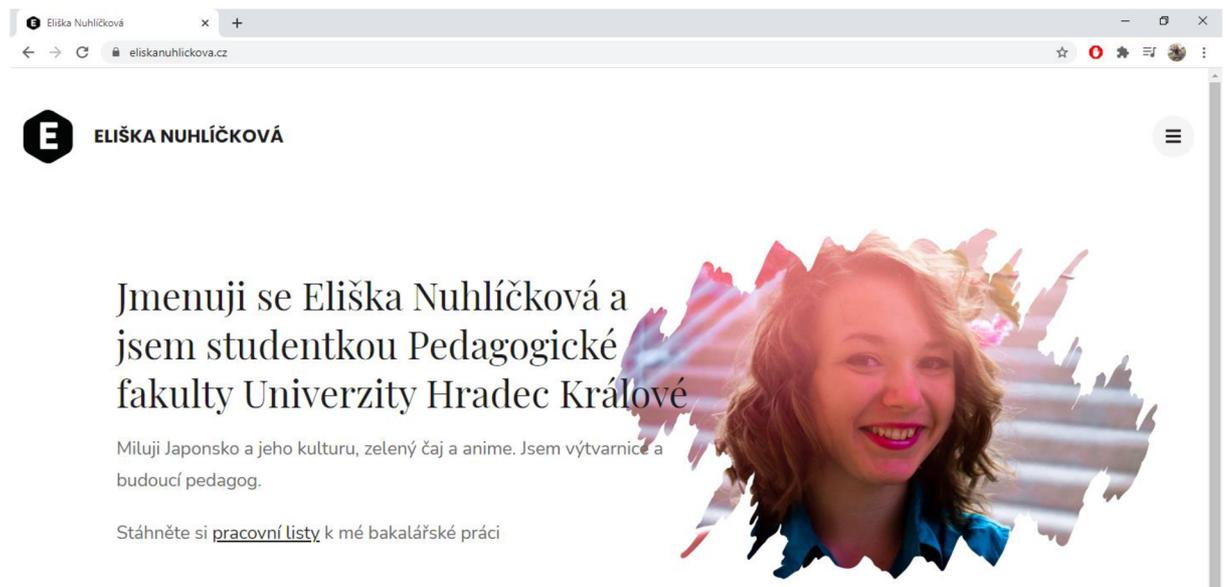

Kresba v programu SketchBook

Autorská kresba – socha sv. Panny Marie

Příloha M – Tvorba webových stránek pro kontrolu odpovědí v pracovních listech

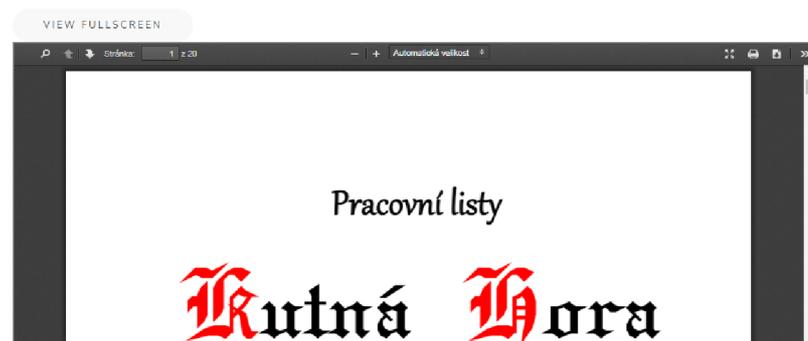

Tvorba webových stránek pro správné odpovědi na pracovní listy

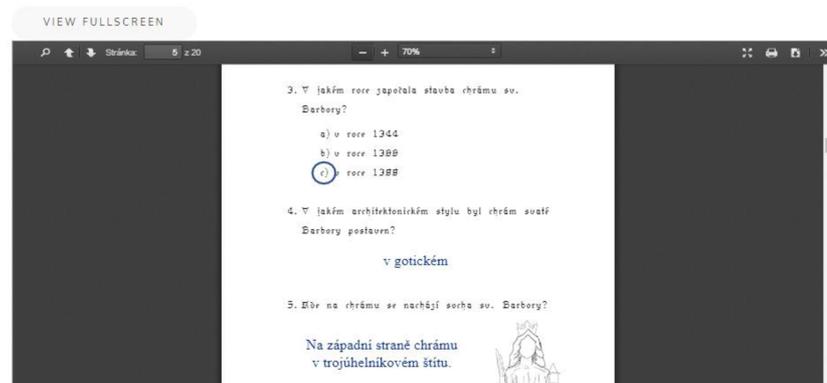
Pracovní listy

Pracovní listy

Pracovní listy ke stažení

Pracovní listy – Odpovědi

Vyplněné – správné odpovědi pro kontrolu

Pracovní listy

Ústná Hora

Vítám Vás u naučné stezky **Kutnou Horou.**

Řekneme si něco málo o Kutné Hoře samotné, o tom nádherném historickém městě. Poté si přiblížíme jednotlivé památky. Na mapě je vyznačená trasa, podle které najdete všechny památky.

Pozorně si přečtěte texty k památkám. Některé otázky k nim odkazují.

Časová dotace na celou trasu: 3 hodiny (180 minut)

Časová dotace na jeden pracovní list: 45 minut

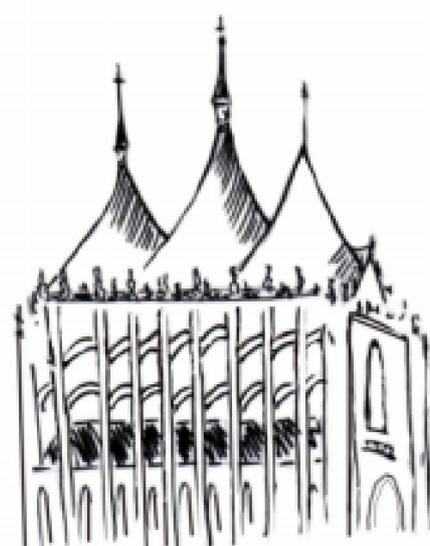
Cílová skupina: školní skupiny (5. – 7. třída)

Než začneme se samotnými pracovními listy, tak si můžeme vyzkoušet jaký je rozdíl mezi starým gotickým písmem a současným písmem. Část textu o Kutné Hoře je v gotickém fontu a zbytek už v novějším:

Chrá^m sv. Barbory

Projdi se okolo chrámu sv. Barbory a důkladně si jej prohlédni.

Na kopečku nad údolím říčky Vrchlice za původními hradbami města stávala kaplička zasvěcená patronce horníků, svaté panně Barboře. Na popud Bratrstva Božího těla měšťané na své náklady nechali vybudovat chrám, avšak až za původními hradbami města. Jeho stavba byla zahájena r. 1388. S docházejícím stříbrem se stavba zpomalila. Oficiálně byla stavba ukončena r. 1906, kdy se po předchozích barokních úpravách vrátila chrámu původní tři stanová střecha. Chrám svaté Barbory je stavěn v gotickém stylu stejně jako většina kostelů v Kutné Hoře. Pro tento styl jsou typické lomené oblouky, vitrážová okna, fiály a chrliče na vnějším opěrném systému.

1. Spočítej kolik je vitrážových oken ve spodním patře.

2. Kde na chrámu můžeme najít fiály?

Katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele

Je kostelem bývalého nejstaršího opatství cisterciáckého řádu v Čechách. Katedrála byla vystavěna mezi lety 1290–1320 a kombinuje franc. gotickou katedrální architekturu s něm. prvky. Po husitském vpádu v 15. století zůstala katedrála v ruinách. Na přelomu 17. a 18. století byla katedrála řádem cisterciáků opravena v barokně – gotickém stylu Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Ten do stavby vetkl světově unikátní stavební prvky – např. samonosné točité schodiště. Po zrušení Sedleckého kláštera Josefem II. Se usídlila v jeho bývalých budovách tabáková továrna.

1. V jakém století katedrála vyhořela?

- a) v 15. století
- b) v 16. století
- c) v 17. století

Příloha R – Pracovní listy – ilustrace

Příloha S – Pracovní listy – otázky Kostnice

3. V jakém roce byla vytvořena původní výzdoba?

4. Kdo přinesl na hřbitov okolo kostela Všechny svatých půdu ze Svaté země?

5. Součástí kostelní výzdoby je erb jedno významného rodu. Kterého?

- a) Schwarzenbergů
- b) Božmberků
- c) Dačických

6. V jakém roce nechal Josef II. zrušit sedlecký klášter?

7. Zkuste určit, v jakém slavném slohu je postaven tento kostel?

- a) gotika
- b) barokní-gotika
- c) baroko

Dotazník

Datum: 14.4.

Věk: 9

1. Přišlo ti to těžké?

VŮBEC !!!!!

2. Pokud ano, který úkol nebo otázka ti přišli nejsložitější?

ŽADNÝ

3. Potřeboval/a jsi s něčím pomoci/vysvětlit?

ANO

4. Který úkol nebo otázka se ti líbil nejvíce?

8. KRESLENÍ

5. Jakou zajímavou informací si ze dneška odnášíš?

CO JE TO FIALA

6. Co jsi se dozvěděl/a úplně nového?

KDY BYLA POSTAVĚNA

Je něco, co jsi slyšel/a, nebo četl/a dnes poprvé? Jestli ano, tak co?

CO JE TO FIALA

Chrám sv. Barbory

Projdí se okolo chrámu sv. Barbory a důkladně si jej prohlédni.

Na kopečku nad údolím říčky Vrchlice za původními hradbami města stávala kaplička zasvěcená patronce horníků, svaté panně Barboře. Na popud Bratrstva Božího těla měšťané na své náklady nechali vybudovat chrám. Jeho stavba byla zahájena r. 1388. S docházejícím stříbrem se stavba zpomalila. Oficiálně byla stavba ukončena r. 1906, kdy se po předchozích barokních úpravách vrátila chrámu původní tři stanová střecha. Chrám svatě Barbory je stavěn v gotickém stylu stejně jako většina kostelů v Kutné Hoře. Pro tento styl jsou typické lomené oblouky, fiály, chrlice a vitrážová okna.

1. Spočítej kolik je vitrážových oken ve spodním patře.

35

2. Co je to fiála?

→ Kde na chrámu je můžeme najít?

MALE VĚŽIČKY

Příloha V – Pracovní listy – vyplněné 2

3. V jakém roce započala stavba chrámu sv. Barbory?

a) v roce 1344

b) v roce 1366

c) v roce 1388

4. V jakém architektonickém stylu byl chrám svatě Barbory postaven?

*gotickém
stylu*

5. Kde na chrámu se nachází socha sv. Barbory?

*v trojúhelníku
na Barbore*

6. Svatá Barbara byla patronkou:

a) rybářů

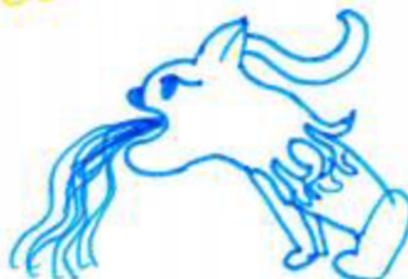
b) horníků

c) dřevorubců

Příloha W – Pracovní listy – vyplněné 3

7. Jak se nazývají zvířata a jiná stvoření, pomocí kterých je voda odváděna ze střechy? Nějaké nakresli.

Charliči

8. Nakresli si svou výplň gotického okna (vitráž).

